

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200282

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪರಿಣೀತಾ

೧

ಗುರುಚರಣರು ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಗುಮಾಸ್ತರು. ತಿಂಗಳೂ ಆರವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬಂದರೂ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಣಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಣು ಹುಟ್ಟಿ ಪರಿವಾರವು ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಅವರ ಶರೀರ ಬಾಡಿಗೆಯ ಬಟಕಾ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಕೊರಗಿ ಕಂದಿಹೋಗಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ನಿಷ್ಕಾಮ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಭಾವನೆಯ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಮಾಯಗೊಳಿಸಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಹರಿದು ಚೂರುಚೂರಾದ ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತು, ಹುಕ್ಕಾ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೂರನೆಯ ಮಗಳು ಅನಾಕಾಲಿಯು ಬಂದು “ಅಪ್ಪಾ ಅಪ್ಪಾ, ಅಮ್ಮನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಹೆಣ ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಮಗು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ನೀವು ನೋಡುವ ನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದಳು.

ಹೆಂಡತಿಯು ಐದನೆಯ ಹೆಣುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತ ಈ ಶುಭಸವನಾಚಾರವು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವರ ಮುಖವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಕೃತಗೊಂಡಿತು. ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಕ್ಕಾ ಕೈಯ

ಲ್ಲಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಆನಂದದ ಬದಲು ಮುಖವ ಮೇಲೆ ಶವದ ಕಳೆಯು ಸುಳಿಯತೊಡಗಿತು. ಮಗಳಕಡೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ “ಮಗೂ, ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಕುಡಿಯುವೆ” ಎಂದರು.

ಮಗಳು ನೀರು ತರಲು ಹೋದಳು. ಪುನಃ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆಯ ಬದಲು ಮನೆಯ ವೆಚ್ಚದ ಚಿಂತೆಯು ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಡಬ್ಬಿಯ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಪರ್ವಕಾಲಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಗಂಟುಮೂಚಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೂಕಾಡುವಂತೆ ಗುರುಚರಣರ ಸ್ತೈಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾತರದ ದೃಷ್ಟಿಂತೆಗಳು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಛಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಆಜೆ ವರುಷ ಎರಡನೆಯ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೋಸ್ಕರ ಬವೂಬಾಚಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಆದುವು ಇಟ್ಟಾಗಿದೆ, ಸಾಲದ ಆರು ತಿಂಗಳಿನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ದುರ್ಗಾವೂಡೆಯೂ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಬಂಗಾಲಿಗಳ ಈ ದೊಡ್ಡ ಡಬ್ಬದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಗಳ ಅತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ಮಿತಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಲೇಬೇಕು. ನಿನ್ನೆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲ ಕುಳಿತೆ, ಲೆಕ್ಕವು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗಾಗಿ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಾಹೇಬರು ಕೊಳಕುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವರು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕಬಾರದೆಂದು ಕಟ್ಟಿಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಆಲ್ಲದೆ ಹೊಲಸು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದವರಿಗೆ ದಂಡವು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ಕಡುಸೂಚನೆ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತ ಒಂದು ಪಾರವಾಯಿತೆ ಆಗಸನ ಪತ್ತಿಯೆ ಇಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೋ ವಿಲಾಯತನ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂತು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಗುರು

ಚರಣರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದರು, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಕ್ಕಾ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು, ಅದನ್ನು ಕಳಗಿಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನದಲ್ಲೆಯೇ

“ ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಕಲಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಡಿ-ಮೋಟಾರುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ದಿನಾಲು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಪರಾಧಿಗಳೇ! ಕರುಣಾಕರ, ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೋಟಾರು ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡು, ಜೀವನವು ಬೇಡಾಗಿದೆ! ” ಎಂದರು.

ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ನೀರು ತಂದು “ ಅಪ್ಪಾ, ಏಳಿ, ನೀರು ಕುಡಿಯಿರಿ ” ಎಂದಳು.

ಗುರುಚರಣರು ಎದ್ದು ಒಂದು ಲೋಟ ನೀರನ್ನು ಒಂದೇ ಗುಟುಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿದು, ಮಗಳಿಗೆ ಲೋಟಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಒರಗಿಕೊಂಡರು.

ಲಲಿತೆಯು ನಡುಮನೆಗೆ ಬಂದು “ ಮಾವ, ಟೀ ತಂದಿದ್ದೇನೆ, ಏಳಿ. ” ಎಂದಳು.

ಟೀಯ ಹೆಸರು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಗುರುಚರಣರು ಎದ್ದು ಕುಳಿತರು. ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಹೃದಯದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅರ್ಧ ಶಾಂತನಾಯಿತು. “ ಮಗೂ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಜಾಗರಣೆ, ಬಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನಗುತ್ತ ಮಾವನ ಹತ್ತಿರಬಂದಳು ತುಕೊಂಡು ನುಡಿದಳು “ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಬಹಳ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಕೈತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಾವ. ”

ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂದು ಆಕಾಲ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿದ್ಧ ತನ್ನ ಮಾವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯ ಆಳವನ್ನು

ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಈ ಹುಡುಗಿಯಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರಗುಸವರು ಈ ಘೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ ಇರಬಹುದು ಮಗೂ, ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬಾ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಆತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಶುಭಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು “ ಈ ದುಃಖಿಯಾದ ಬಡ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೀನು ಬಹಳ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತೆ, ಅಲ್ಲವೆ ಮಗೂ? ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ “ ಬಹಳ ಏಕೆ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಮಾವ? ಎಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ದುಡಿಯುತ್ತಾರೋ ಅಷ್ಟೇ ನಾನೂ ದುಡಿಯುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು.

ಗುರುಚರಣರು ನಕ್ಕರು. ಟೀ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕುಡಿಯುತ್ತ “ ಹೌದು ಲಲಿತಾ, ಹಾಗಾದರೆ ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರು? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಮಾವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ನಾನು ” ಎಂದುತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಳು.

ಗುರುಚರಣರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ ನೀನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಮಗೂ? ನಿನಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತೆಯೆ? ” ಎಂದರು.

“ ಬರುತ್ತೆ. ಅತ್ತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ”

ಗುರುಚರಣರು ಟೀ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು “ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆಯಾ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಅಹುದು, ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅತ್ತೆಯು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ, ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಲಲಿತೆಯು ಮುಖವನ್ನು ಕೆಕ್ಕು ಮಾಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ಅಧೋಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗುರುಚರಣರು ರೌನದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಇವತ್ತು ಅವರದೊಂದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯು ದೂರಾಯಿತು.

ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯು ಬೀದಿಯ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಔರ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಿಡಿಕೆಯ ಹೊರಗೆ ಹೋಯಿತು. “ ಯಾರವರು? ಶೇಖರನೇನು? ತಮ್ಮಾ, ಸ್ವಲ್ಪಕೇಳು, ಕೇಳು! ” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಎತ್ತರ, ಬಲಿಷ್ಠ ಮೈಕಟ್ಟಿನ ಸುಂದರ ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ನಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಗುರುಚರಣರು ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ “ ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿರಬಹುದು ” ಎಂದರು.

ಶೇಖರ ನಸುನಕ್ಕು “ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು, ಇದೇ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲವೇ? ” ಎಂದ.

ಗುರುಚರಣರು ನೀಳವಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ ನೀನೇನೋ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಿ, ‘ಇದೇ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲವೇ? ’ ಅಂತಾ. ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶದ ಸುಖ ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆ, ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ” ಎಂದರು.

“ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಕೇಳಿದರೆ ಬಹು ಸೊಂದುಕೊಂಡಾಳು. ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದುದನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಒಳಿತು. ”

ಗುರುಚರಣರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು “ ಆದರೆ—ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಒಳ್ಳೆತೆನ್ನುವದನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮಾ, ದೇವರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಂತಹ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಬಡವನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಏಕೆ ತುಂಬಬೇಕು? ಈ ಇರುವ ಮನೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಮಾರಿ ಹೋದರೂ ನನಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲ ಮಗೂ. ಆದರೆ ಒಂದು ಹೊಣೆಯು ದೂರಾಯಿತೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಂತೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತೆ. ಈ ಲಲಿತೆಯನ್ನೇ ನೋಡು, ಚಿನ್ನದ ದೇವೀ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಎಷ್ಟು ಸುಂದ

ರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ರೂಪಗುಣರಾಶಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ತಬ್ಬಲಿ ಬಾಲಿಕೆ ರಾಜರ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ರತ್ನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮುಕುಟವು ಓರ್ವ ಬಡ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತು? ನೀನೇ ಹೇಳು, ನಾನು ಬದುಕಿರುವಾಗ, ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಅಂತಿಂಥಹ ಯುವಕನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಲಿ? ಈ ಕನ್ಯಾರತ್ನಕ್ಕೆ ನೆಯಿ ಕೋಹಿನೂರರತ್ನ? ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಯಾವ ರತ್ನಗಳೂ ಸರಿ ಗಟ್ಟಲಾರವು. ಇಂತಹ ಈ ರತ್ನದ ಜಿಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಂತಹ ಜನರು—ಗುಣಗ್ರಾಹಕರು ಯಾರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಯ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಶಿಖರ, ಹತ್ತಿರ ಹಣವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿವಶನಾಗಿ ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಓರ್ವ ಕಗ್ಗ ಬಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೋರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗಿದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವೇದನೆಯಾಗುವದು ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ? ಈವಾಗ ಲಲಿತೆಗೆ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷ. ಮದುವೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ಕಾಸು ಕೂಡ ಹತ್ತಿರಿಲ್ಲ ಕಂಡಿಯಾ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಾಲ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಲ ಕೂಡ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಇಂತಹ ದಿನಗಳು ಬಂದಿವೆ. ”

ಗುರುಚರಣರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಗಳು ತುಂಬಿ ಬಂದವು. ಶಿಖರ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪುನಃ ಗುರುಚರಣರು ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು “ ತಮ್ಮಾ ಶಿಖರನಾಥ, ನೀನೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಯ್ಯಾ. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರು, ಒಡನಾಡಿಗಳು, ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ಪರಿಚಯದ ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ನೀನೇ ಈಕೆಯ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದು. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸವಯುವಕರು ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ ಮುಂತಾದ ಹಳೆಯ ರೂಢಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ

ವಾಗಿ ವಿಸ್ಲವವನ್ನು ಹೊಡಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಬಡವರ ಹುಡುಗಿಯರೊಡನೆ ಯಿ: ಮದಿವೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೈವಯೋಗ ದಿಂದಲೂ ಈಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಯೋಗ್ಯ ವರನು ದೊರೆತು ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯ ನೇಣಿನ ನುಲಿಯು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟು. ಮಗೂ, ನೀನು ದಾಬನಾಗೆಂದು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಸುವೆ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆನು ಹೇಳಲಿ ಮಗೂ, ಸಿಮ್ಮಂತಹವರ ಆಶ್ರಯದ ಭರವಸೆಯಿಂದಲೇ ಈವರೆಗೂ ಬದುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ತೂ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತು ಆದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ನಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ”

“ ಒಳ್ಳೇದು, ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೋಡುವೆ ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ ಮರಿಯಬೇಡ ಮಗೂ, ಲಲಿತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಏನಿದೆ? ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತು. ಅವಳು ಎಂಟು ವರ್ಷದವಳು ಇರುವಾಗಿನಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಓದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಗುಣಶಿಲ-ಸ್ವಭಾವ ಹೇಗಿದೆಯೆನ್ನುವುದು ನೀನು ನೋಡಿಯೇ ಇದ್ದೀಯಾ. ಪಾಪ, ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಇವತ್ತಿನಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಆಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅತ್ತೆಯ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಮನೆತನದ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಭಾರ ಇವಳ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದೆ. ”

ಒಂದು ಸಲ ಲಲಿತೆಯು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಪುನಃ ಕೆಳಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕ ಕೆಂಡುಟಗಳಲ್ಲಿ ನಸುನಗೆಯು ಮೂಡಿ ಅರಳಿ ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಗುರುಚರಣರು ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು “ ಲಲಿತೆಯು ತಂದೆಯವರು ಏನು ಕಡಿಮೆ ಗಳಿಸಿ

ದ್ದರೆ? ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿ, ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೂಡ ಇಡದೆ ಕಂಠು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು” ಎಂದರು.

ಶೇಖರ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ ಅವರು ಏನೂ ಇಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ? ತಮ್ಮ ದಾನದ, ಬಡವರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆತ ಫಲವನ್ನು ಈ ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಹುಡುಗಿ ಅನ್ನವೂರ್ಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ! ಇಷ್ಟು ಶಾಂತ ಸುಶಿಲೆಯಾಗಿ ದ್ದಾಳೆ. ನೀನೇ ಹೇಳು ಶೇಖರ, ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ”

ಏನೂ ಉತ್ತರವನ್ನಿಯದೇ ಶೇಖರ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಶೇಖರನು ಎದ್ದು ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ “ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ಗುರುಚರಣರು ಕೇಳಿದರು.

“ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ ಸಾಹೇಬರ ಬಂಗಲೆಗೆ. ನೊಕದ್ದಮೆ ಇದೆ ” ಎಂದು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಗುರುಚರಣರು ಪುನಃ ಆತನಿಗೆ ನೆನಪುಕೊಟ್ಟರು—ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು ಮಗೂ. ಇವಳ ಬಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ನಸುಗಪ್ಪು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕಂಠು, ಮುದ್ದಾದ ಮುಖ, ನಲೈಯ ನಗೆ, ದಯೆ ಮತ್ತು ಮಮತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಶೇಖರ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನಗುತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಈ ಹುಡುಗನ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ೨೫-೨೬ ಇರಬಹುದು. ಎಂ. ಎ. ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆಚೆ ವರ್ಷ ಮತ್ತೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಆಟರ್ನೀ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ತಂದೆಯವರು ಬೆಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸಾಹುಕಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಸರು ನವೀನಚಂದ್ರರಾಯರು ಎಂದೂ. ಇವರ ಹಿರಿಯ ಮಗ

ಆಪಿನಾಶರಾಯ ವಕೀಲೀ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ಈವಾಗ ಬ್ಯಾರಿ ಸ್ಟೆರರ ಬಂಗಲೆಗೆ ಹೋದ ಶೇಖರನಾಥ. ಬೀದಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವರ ಮೂರು ಮಹಡಿಗಳ ಮನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾದುದು. ಇವರ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯೊಡನೆ ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಳಿಗೆಯ ಮಿಲನವಾದಂತೆ ಪರಿವಾರಗಳ ಮಿಲನವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಎರಡೂ ಪರಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಆತ್ಮೀಯತೆಯೂ ಬೆಳೆದು ಮರವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

೨

ಶ್ಯಾಮಬಾಚಾರಿನ ಒಬ್ಬ ತ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ಮದಿವೆಯ ಮಾತು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮನೆಯವರು ವರನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದು ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮದಿವೆಯ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಶೇಖರನ ತಾಯಿಗೆ ಇದು ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಹುಡುಗನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಪತಿವೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು.

ಸವೀನರಾಯರ ದೃಷ್ಟಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ “ಏನು ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ ನೀನು? ಈವಾಗೇನು ಇದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ? ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ನೊದಲು ಮದಿವೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ‘ಆಶೀರ್ವಾದ’ * ದ ದಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರಾಯಿತು ” ಎಂದರು.

ಹೆಂಡತಿಯು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತ ವಚನವನ್ನೂ ಕೊಡಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸವೀನರಾಯರು

ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದಿನ ಬಹಳ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ದಿನವನ್ನು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಕಳೆದರು.

ಶೇಖರ ಹೊಸಕಾಲದ ಹೊಸಯುರುಪಿನ ಹುಡುಗ. ಮೂರನೆ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಆವನ ರೂಮು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಫೆಶನೇಬಲ್ ಸಾಮಾನುಗಳೆಂದ, ಕಲಾಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ನಯನಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮದಿನೆಯ ಮಾತುಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಗತಿಸಿಹೋದುವು. ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕಕಾಲ ಸುಮಾರು ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ನಿಲುಗನ್ನಡಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕ್ರಾಪು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಲಲಿತೆಯು ಆಲ್ಲಗೆ ಬಂದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಸ್ತಬ್ಧಳಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಶೇಖರ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು “ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ “ನಿಂನು ಬಂದೆಯೋ! ಸರಿ, ಒಳ್ಳೆದೇ ಆಯಿತು. ಬಾ. ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಹುಡುಗಿ ನೋಹಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಆಲಂಕಾರ ಮಾಡು” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ನಕ್ಕು “ಈವಾಗ ನನಗೆ ಬಿಡುವು ಇಲ್ಲ. ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಖಜಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸೀರಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ಲಕ್ಕೆ ತಾನೇ “ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇನೋ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ಅವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?” ಎಂದಳು.

* ಬುಗಾಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ರೂಢಿ. ಮದಿನೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವರ ಪಕ್ಷದವರು ಕನ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕನ್ಯೆಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ಬರುವರು.

ಶೇಖರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಓಪ್ಪಿನ್ ಸ್ನೋ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ “ಮುಟ್ಟುವವೋ ಅಥವಾ ಮುಟ್ಟುತ್ತ ಇವೆಯೋ?” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಗೆ ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ಏನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಯೆ? ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವಳು ಆದೆಯೆಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯುವುದು” ಎಂದು ಶೇಖರ ಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗ ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ತಾಯಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಎದ್ದು ಅವರನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತಾಯಿಯವರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು “ಹುಡುಗಿ ಹೆಗಿದ್ದಾಳೆ? ಏನೂ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲೋ ಶೇಖರ?” ಕೇಳಿದರು.

ಶೇಖರ ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು “ಚೆನ್ನಾಗಿ ದ್ದಾಳೆ” ಎಂದ.

ಶೇಖರನ ತಾಯಿಯವರ ಹೆಸರು ಭುವನೇಶ್ವರಿ. ಅವರಿಗೆ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನೋಡಲು ೩೫-೩೬ ವರ್ಷದವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗವು ಮಾಟವಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಸುದೃಢವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸುಂದರ ಶರೀರ-ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯವು ಇನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು, ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರು ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿ. ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಯು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಗರದ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹೋದರು. ಒಂದು ದಿನವೂ ಅವರ ಹಳ್ಳಿಗತನವು ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತೀವ್ರ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಸೌಜನ್ಯ, ಚಟುವಟಿಕೆ, ನಸು

ನಗೆ ಒನವುಒಯ್ಯಾರಗಳ—ಹೆಚ್ಚು ಹೆಂಗಸರ ಸರಳತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ, ಮಧುರ ಸುಡಿಯ ಸುಂದರ ಸಮನ್ವಯದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶೇಖರ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಶೇಖರನ ತಾಯಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಶೇಖರನಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು—ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾದ ಹಾಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದವು. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಆರೋಗ್ಯವಿತ್ತು. ರೂಪ, ಗುಣ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿದ್ಯಾ, ಎಲ್ಲವೂ ಇತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇಂತಹ ತಾಯಿಯು ತನಗೆ ದೊರಕಿದುದು ಒಂದು ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

“ ಚೆನ್ನಾಗಿವಾಳೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆಯಲ್ಲೋ? ”

ಶೇಖರ ನಗುತ್ತ ತಲೆಬಾಗಿಸಿ “ ನೀನು ಕೇಳಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಿನಲ್ಲಮ್ಮಾ! ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ” ಎಂದ.

ತಾಯಿಯವರೂ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು. ಪುನಃ “ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೀನು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿಯ ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು ಮುಖ ಹೇಗಿದೆ? ಬಣ್ಣ ಹೇಗಿದೆ? ಕೆಂಪಗಿದ್ದಾಳೆಯೆ? ಯಾರ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ? ನಮ್ಮ ಲಲಿತೆಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆಯೋ? ” ಕೇಳಿದರು.

“ ಲಲಿತಾ ನಸುಗಪ್ಪು. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಲಲಿತೆಗಿಂತಲೂ ಕೆಂಪಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಂಠ ಮೂಗು ಮುಖ ಕಾಡು ಇಲ್ಲ. ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಲೋ? ”

ಶೇಖರ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ “ ಏನೋ? ಶೇಖರ, ಹುಡುಗಿಗೆ ಓದುಬರಹ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದಾಳೆ? ” ಕೇಳಿದರು.

“ ನಾನದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲವಮ್ಮಾ.”

ಅತ್ಯಂತ ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ ಏಕೆ ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನಂತಹ ಓದುಬರಹ ಬಲ್ಲ ಯುವಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ” ಎಂದರು.

“ ಅಮ್ಮಾ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ವಿಚಾರವೇ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಕ್ಕ.

ಮಗನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಾಯಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮಗನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಭಾವವನ್ನು ಓದುತ್ತ “ ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಏಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ? ” ಎಂದರು.

ಶೇಖರ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಲಲಿತೆಯು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಳು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆದು “ ಏಕೆ ಮಗೂ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಲಲಿತಾ ಕುಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ ಏಕೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ ” ಎಂದಳು.

ನೊದಲು ಲಲಿತೆಯು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು. “ ನಾನು ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿ. ” ಎಂದು ಒಂದು ದಿನ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ಲಲಿತೆಯು ‘ಅಮ್ಮಾ’ ಎಂದೇ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಲಲಿತೆಯ ಮೈದಡವುತ್ತ

“ ಕೇವಲ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ ಅಲ್ಲವೆ? ”
ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮಾ, ಲಲಿತೆಗೆ ಈವಾಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬಿಡುವ್ರಾ, ಸಿಕ್ಕುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ”
ಶೇಖರನಿಂದ.

“ ಅವಳೆಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ? ”

ಶೇಖರನು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ ಹಾಗಾದರೆ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಳೆಂದು ಅವತ್ತು ಗುರುಚರಣರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು ” ಎಂದ.

ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ನಗು ನಗುತ್ತ “ ಇವಳ ಮಾವನ ಮಾತೋ, ಕರಿ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡುವರು. ಇವಳ ಮದವೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಅಗಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಆರು ಉಣ್ಣುವರು? * ನಾನು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವನೇ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆ ಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು? ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆ ಮಾಡುವಳು. ನಾನು ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಲಲಿತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ”
ಎಂದರು.

ತನ್ನ ಮಮತೆಯ ನಿಧಿಯಾದ ತಾಯಿಯೇ ಈ ಬಡ ಪರಿವಾರದ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು

* ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಸಾರಿಯರು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯರು ಉಣ್ಣದಿರುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು.

† ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೆ ‘ಮಹಾರಾಜ’ನೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಆತನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಇದರಿಂದ ಶೇಖರನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಯದೊಂದು ನೀಳವಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ.

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ- ಶೇಖರ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಮಗ್ನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದೇಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಲಿತೆಯು ಬಂದು ದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಖಜಾನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಬ್ಬ ಮಾಡುತ್ತ ಬಿಜಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಶೇಖರ ಪುಸ್ತಕದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ “ಯಾರವರು? ಏನದು ರಬ್ಬ?” ಎಂದ.

“ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದಳು ಲಲಿತಾ.

“ಊಂ” ಎಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಲಲಿತೆಯು ಸರಗಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಇವತ್ತು ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಸಲ ಶೇಖರನು ತನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಮನದೊಳಗೆ ಗುಪ್ತವಾದ ಬಯಕೆ. “ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದಳು.

ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಬೇಡಿ “ಒಳ್ಳೇದು” ಎಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳು ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ, ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತ ಓರಣವಾಗಿಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿಎತ್ತಿ ಇಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಈ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳೂ ಬೋರ್ಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆವಂತಾದುವು. ಮುಗಾಣದೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ಹಿಂಗೆಯೇ ಹಿಂತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ಬಳಿ ನಿಂತಳು.

ಇವತ್ತು ಅವಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಲು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶೇಖರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗುವುದು ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಲಲಿತೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶೇಖರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಾದರೂ ಏಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಮಾತ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೊಂದುಂಟು. ಆದೇ ಬುದ್ಧಿಯು ಶೇಖರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಸ್ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಿಡಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಆದರೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅನುಚಿತವು ಎಂದು ಅವಳ ಭಾವನೆ. ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಳಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಮಾನಂದಿರ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದೆಂದೂ ಅವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ “ನಾವು ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ” ಎಂದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಮೆಲುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಶೇಖರನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯದೆ ತನ್ನ ಕಾದಂಬರಿ ವಾಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಲಲಿತೆಯು ಮತ್ತೆ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಡಾರಿಂಗ್ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದು” ಎಂದಳು.

ಈವಾಗ ಶೇಖರನಿಗೆ ಕೇಳಬಂತು. ವುಸ್ತು ಕವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಕೇಳಿದ “ಏನು? ಏನಂತಿಯಾ?”

ಲಲಿತೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು “ಈವಾಗ ಕೇಳಬಂತೆ?”

ಇವತ್ತು ನಾವು ಸಿನೇಮಾ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ” ಎಂದಳು.

“ನಾವು ಎಂದರೆ? ಯಾರು ಯಾರು?”

“ನಾನು, ಅನ್ನಾಕಾಲಿ, ಚಾರುಬಾಲಾ, ಅವಳ ತಮ್ಮ, ಅವಳ ಮಾವ—”

“ಅವಳ ಮಾವ ಯಾರು?”

“ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬು; ೫-೬ ದಿನಗಳಾದವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು. ಮುಂಗೇರನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆ. ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಬಿ. ಎ. ಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಲು ಒಳ್ಳೇ ಮನುಷ್ಯರು—”

ಅವಳು ಮಾತು ಮುಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ—“ಛಲೆ! ಹೆಸರು, ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಧಂದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟೆ! ಇಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಈವಾಗ ನೀನು ೫-೬ ದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ. ಆಹುದೋ ಆಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಶೇಖರ.

ಇಂತು ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಶೇಖರನ ಮಾತಿನ ಒಲವು ಬದಲಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಲಲಿತೆಯು ಬೆದರಿದಳು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರುವದೆನ್ನುವದು ಅವಳಿಗೆ ಎಳೆಪಟ್ಟು ಎನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನೀಯದೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

“ದಿನಾಲು ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತೆ, ಅಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಪುನಃ ಕೇಳಿದ ಶೇಖರ.

ಲಲಿತೆಯು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಚಾರು ಹೇಳಿ—” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ಚಾರು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ? ಏನು? ಏನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಸಲ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. “ಓಹೋ! ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಂದೀಯಾ. ಆಯಿತು, ಹೋಗು” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಳಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಯು ಲಲಿತೆಯ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಚಾರುಬಾಲಾ ಲಲಿತೆಯ ಬಾಲ್ಯದ ಗೆಳತಿ. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತರದ ಸ್ನೇಹವು ಆಖಂಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಲಲಿತೆಯು ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಯವರು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಗಿರೀಂದ್ರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾರುವಿನ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವು ಶೇಖರನಿಗೆ ಉಂಟು. ೫-೬ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಲ ಗಿರೀಂದ್ರನು ಆವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಬಾಂಕೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಪರಿಚಯವು ಶೇಖರನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತೆಯು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ “ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ? ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶೇಖರ ಪುನಃ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಐದು ನಿಮಿಷ ನಿಂತು ಮತ್ತೆ ಲಲಿತೆಯು “ಹೋಗಲೊ?” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ ಲಲಿತಾ, ಹೋಗು ಅಂತಾ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿ ನುಡಿದ ಶೇಖರ.

ಶೇಖರನು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಲಲಿತೆಯ ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗಿತು. ಆದರೆ, ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ; ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಒತ್ತಾಯ. ಲಲಿತೆ ವಿಕಟಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಗಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅರ್ಧ ಖರ್ಚು ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮಾವನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅರ್ಧ ಖರ್ಚು ಲಲಿತೆಯು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಮೊದಲೇ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾನು ತಡಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಚಾರಪಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅವರ

ಬೇಜಾರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಬಹುದು.—ಈ ತರದ ನೋಟವು ಲಲಿತೆಯ ಕಲ್ಪನಾಚಕ್ಷುಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲ ಸುಳಿದಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಉಪಾಯವೂ ತೋಚಲೊಲ್ಲದು. ಮತ್ತೆ ೨-೨ ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು “ ಇವತ್ತು ಒಂದು ದಿನ ಹೋಗಬಯಸುವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪುನಃ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲೋ? ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಬಿಸುಟ ಬೆದರಿಸಿ ನುಡಿದ “ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬೇಡ ಹೋಗು. ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ಹೋಗು. ನಾನೆಷ್ಟರವನು ನಿನಗೆ ಬೇಡವೆನ್ನುವದಕ್ಕೆ? ಒಳಿತುಕೆಡಕನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ನೀನು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದೀಯಾ. ”

ಈ ಬಿರುಸುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಲಿತೆಯು ನಡುಗಿದಳು. ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಶೇಖರನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬೆದರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇವತ್ತೇ ಅವನು ಇಷ್ಟು ಬೆದರಿಸಿದ್ದು, ಒೀಗೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಸುಸುವಷ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸ ಅವಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗಿರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತ ಗೆಳತಿಯರು ತನ್ನ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಬಂದದ್ದೇ ಒಂದು ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಈವಾಗ ಅವಳು ಸಖಿಯರಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು?

ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬರಲು ಲಲಿತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ಶೇಖರ ತಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವಿಚಾರದಿಂದ ಅವಳು ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಶೇಖರನ ಇಂದಿನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತುಚ್ಛಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದು ತಗಲಿತೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು, ನಾಚಿಕೆ

ಯಾಯಿತು. ಬೆಳೆದು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳು ಆಗಿದ್ದರೂ ಈ ರೀತಿಯಾದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಂಠುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಐದು ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ ನಿಂತಳು. ಬಳಿಕ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು—“ಕಾಲಿ, ಇವತ್ತು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಾರುಬಾಲೆಗೆ ಹೇಳು.”

ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು “ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಏನಾಗಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ನಿಪರಂತ ತಲೆನೋವು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೆಡುತ್ತಲಿದೆ” ಎಂದು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಚಾರುಬಾಲೆಯು ಬಂದಳು; ದಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂದಳು; ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದಳು; ಅತ್ತಿಯವರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದಳು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕೈಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯ ಮನಸ್ಸು ಥಿಯೇಟರಿನ ಕಡೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ನಿಂತುಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅವಳು ಚಾರುಬಾಲೆಯನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಕರೆದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಲಲಿತೆಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬೇಡ; ಅವಳು ಬರಲಾರಳು. ಅವಳು ಬರದೆಹೋದರೆ ಏನಾಯಿತು? ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಂತೂ ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದಂತೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟದ್ದಾಳೆ, ಇಗೊ ನೋಡು; ಬಾ, ನಾವು ಹೋಗೋಣ” ಎಂದಳು.

ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ಚಿಕ್ಕವಳಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಅತ್ಯಂತ ಚುರುಕಾಗಿದ್ದೆ ಯೆಂಬುದನ್ನು ಇಂದು ಚಾರುಬಾಲೆಯು ಅರಿತುಕೊಂಡಳು. ಅನ್ನಾ

ಕಾಲಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

೩

ಚಾರುಬಾಲೆಯ ತಾಯಿ ಮನೋರಮೆ. ಅವಳಿಗೆ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಟದ ಮೇಲೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಆಟದಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ನೈಪುಣ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತೆಯು ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಆಟದಲ್ಲ ಲಲಿತೆಗೆ ನೈಪುಣ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನೋರಮೆಯ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ ಗಿರೀಂದ್ರ ಬಂದಾಗನಿಂದ ದಿನಾಲು ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಗಿರೀಂದ್ರ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪುರುಷ, ಆಟವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನ ಸಂಗಡ ಆಡುವಾಗ ಮನೋರಮೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮರುದಿನ ಲಲಿತೆಯು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮನೋರಮೆಯು ಅವಳನ್ನು ಕರೆತರಲು ತನ್ನ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿದಳು. ಆಗ ಲಲಿತೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಬಂಗಾಲಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಲಲಿತೆಯ ಸಖಿ ಚಾರುಬಾಲೆಯು ಕರೆಯಲು ಬಂದಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಮನೋರಮೆಯೇ ಬಂದು ನೋಟಬುಕ್ಕನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಎಸೆದು “ಸಾಕೇಳು, ನಡೆ ಬೇಗ. ಪರಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀನೇನು ಚಡ್ಡಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಪೀಟೀ ಆಡಬೇಕಾಗುವದು, ನಡೆ” ಎಂದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಉಭಯಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ರೋದನದ ದನಿಯಿಂದ ತಾನು ಬರಲಾರನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಇವತ್ತು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಾವಿರಾರು ಹೊನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬರಲಾರೆ, ನಾಳೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ರಾಮವಚನವನ್ನಿತ್ತಳು. ಆದರೆ ಮನೋರಮೆಯು ಒಂದನ್ನೂ

ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಗೆ ಹೇಳಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ನಿರುಪಾಯದಿಂದ ಲಲಿತೆಯು ಹೊಂದಳು. ದಿನದಂತೆ ಗಿರೀಂದ್ರನ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಟವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಆಟಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಏರಲಿಲ್ಲ. ಆಟವನ್ನು ಹೊಡಿದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಉದಾಸಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಟ ಮುಗಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. “ ನೀವು ನಿನ್ನೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಇಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ, ಮತ್ತೆ ಹೋಗೋಣ ” ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

“ ಇಲ್ಲ—ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ದಿನ ವಿಸರಾತ ತಲೆನೋವು ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಲಲಿತೆಯು ನುಡಿದಳು.

ಗಿರೀಂದ್ರನು ನಗುತ್ತ “ ಆದರೆ ಈವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಪುನಃ ನಾಳೆ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮತ. ನಾಳೆ ನೀವು ಬರಲಿಬೇಕು ” ಎಂದ.

“ ಬರೋಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ನಾಳೆ ನನಗೆ ಬಿಡುವೆ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದವಳೇ ಭರದಿಂದ ಲಲಿತೆಯು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಆಟದೊಳಗಿನ ಇಂದಿನ ಅನಾಸಕ್ತಿಗೆ ಶಿಖರನ ಬೆದರಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಸಂಗಡ ಆಡುವದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚ, ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಿಖರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವಂತೆ ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಗೂ ಲಲಿತೆಯು ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮನೆಯವರ ಎದುರಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಯವರ ಮುಂದೆಯೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಎನ್ನುವದು ಪಾಠಕರಿಗೆ ಸರಿಚಿತವಿದ್ದ ವಿಷಯ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಳು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಎದುರಿಗೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಆಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಪರಿಚಯದಿಂದ, ಇಷ್ಟು

ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಗಿರಿಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮದ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ ಏನೋ. ಪುರುಷರ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಇಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದರೆನಿಮಿಷ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ನಿಂತು, ಶೇಖರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದಳು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವಳು ಮನೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಶೇಖರನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೀಟಾಗಿಟ್ಟು, ಮಸಿಕುಡಿಕೆ-ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೊರತು ಈ ರೂಮಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಯಾರೂ ಲಕ್ಷಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಏದಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಶೇಖರನು ಅಫೀಸಿನಿಂದ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಭವನೇಶ್ವರಿಯನ್ನು 'ಅಮ್ಮಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗ ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಂದು ಅವರೊಡನೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಭವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಪರರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ರಂತೆಯೇ ಅವರೂ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂಟು ವರ್ಷದವಳು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಲಲಿತೆಯ ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವಳು ಶೇಖರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಸಹೋದರಿಯಂತೆ ಅವನಿಂದ ಪಾಠಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ

ದ್ದಾಳೆ. ಲಲಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಶೇಖರನ ಸ್ನೇಹವಿದೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಆದರೆ ಆ ಸ್ನೇಹವು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಮರವಾಗಿ ಫಲಿಸುವದರಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವದು ಆರಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖರನಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಲಲಿತೆಯನ್ನೇ ಆದರದಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ದೋಷವೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಹ ಲಲಿತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವು ಶೇಖರನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಲಿತೆಯು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಯಾರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತರದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಲಲಿತೆಯ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಭುನನೇಶ್ವರೇವಿಯವರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಶೇಖರನು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಲಲಿತೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಚಿತ್ತವು ಚಂಚಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಡವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಮೆಟ್ಟುಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕತ್ತಿತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯು ನಿಂತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶೇಖರ “ಓಹೋ, ನೀನೇ? ಸರಿ. ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಸಿನೇಮಾದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆ?” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀಗನ ಸಿಟಿನ ಆರಾಮಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಕೇಳಿದ “ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ? ಎರಡೊ ಮೂರೊ? ಏಕೆ, ಮಾತನ್ನೇ ಆಡೋದಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡಲಾರವೆ?”

ಲಲಿತೆಯು ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಳು.

“ಹೋಗು ಕೆಳಗೆ. ಅಮ್ಮ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಸಲ್ಲು

ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನುಡಿದ ಶೇಖರ.

ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭುವನೇಶ್ವರೇದೇವಿಯ ವರು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಲಿತೆಯು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ “ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಿರೋ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಕೂಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಲಲಿತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ “ಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಮುಖ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಬಾಡಿದೆ ? ಈವರೆಗೂ ಊಟಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಕತ್ತನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು.

“ಇಗೋ, ಈ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೇಗನೇ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಾ, ಹೋಗು.”

ಲಲಿತೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಮಿತಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಶೇಖರನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅಫೀಸಿನಿಂದ ಬರುವವನು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಕಾಲು ಮುಖವನ್ನು ತೋಳಿದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ “ಟಿಫಿನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದಳು.

ಕಂಠು ತೆರೆಯದೇ “ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇಟ್ಟುಹೋಗು” ಎಂದ.

ಆದರೆ ಲಲಿತೆಯು ತಿಂಡಿಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಳು.

ಕಂಠುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಲಲಿತೆಯು ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿರುವಳೆನ್ನುವದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷ ತಡೆದು ಮತ್ತೆ “ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಿಂತಿರುವೆ ಲಲಿತಾ ? ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಇಟ್ಟು ಹೋಗು”

ಎಂದ.

ನಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯು ಈವಾಗಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಂತುನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಎದುರನದಲ್ಲಿ ರೇಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು

ಕೋಮಲವಾದ ದನಿಯಿಂದ “ ತಡವಾದರೆ ಆಗಲಿ, ಈವಾಗ ಕೆಳಗೆ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇನೂ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

ಕುಣು ತೆರೆದು ಶೇಖರ ನಕ್ಕು “ ಬಾಯಿಂದ ಈಗಾದರೂ ಮಾತು ಹೊರಬಿಡ್ತಲ್ಲ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಸಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರದೇ ಇದ್ದರೆ ಆದರ ಮುಂದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೇನೂ ಕಮ್ಮಿ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇದೊಂದೇ ಮನೆ ಇಲ್ಲ ಲಲಿತಾ! ” ಎಂದ.

“ ಆದನ್ನೇನೂ ನೀವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ” ಎಂದವಳೇ ಮಿತಾಯಿಗಳ ತಪ್ಪೆಯನ್ನು ಜೋರಿನಿಂದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತ್ವರೆಯಿಂದ ರೂಮಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ “ ಸಾಯಂಕಾಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಇತ್ತು ಸುಳಿದು ಹೋಗು ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ ನೂರಾರು ಸಲ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರೋದು ಹೋಗೋದು ನನ್ನಿಂದಾಗುವದಿಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು “ ನೀನು ಮಿತಾಯಿಗಳನ್ನೇನೋ ಕೊಟ್ಟುಬಂದೆ. ಎಲೆಆಡಿಕೆಯನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿ. ಪುನಃ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ ನೋಡು ” ಎಂದರು.

“ ನನಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಾಗುತ್ತಿದೆಯಮ್ಮ. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ-ಇಳಿಯುವದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಮತ್ತಾರ ಕಡೆಯಿಂದಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿ ” ಎಂದು ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಲಲಿತೆಯ ಮನೋಹರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮತ್ತು ಅಸಂತೋಷದ ಮಿಡುಗನ್ನು ನೋಡಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ನಗುತ್ತ “ ಒಳ್ಳೇದು ಮಗೂ, ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡು, ನೀರು ಕುಡಿ. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಬೇಡ. ನಾನು ದಾಸಿಯ ಕೈಲಿ ಎಲೆ ಆಡಿಕೆ ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಮಾತನಾಡದೆ ಹೋಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಳು.

ಅವತ್ತು ಲಲಿತೆಯು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಶೇಖರ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿರುಸುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದ. ಇದರಿಂದ ಲಲಿತೆಯ ಮೃದುನಾದ ಮನಸ್ಸು ಬಹು ನೊಂದುಕೊಂಡಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ೫-೬ ದಿನ ಶೇಖರನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೇಖರನು ಅಭೀನಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ, ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿಟ್ಟು ಬಳಸಿದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಪ್ಪು ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಶೇಖರ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕರಿಕಳುಹಿದ. ಅದರೂ ಲಲಿತೆಯು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

೪

ಒಬ್ಬ ಮುಮುಕ್ಷು ಈ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಲು ಏಳಿಗೆ ಬೇಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ದಯಾಪೂರಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವನು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವನು ಕೊಡುವ ಸಂಭವನೀಯ ಹಾಗೂ ಅಸಂಭವನೀಯವಾದ ಅರ್ಥವಾದಗಳನ್ನು ಅವಳು ಬಹು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಾದ ತಾಯಿಯೆಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ದಿನವೇ ಈ ಕರುಣಾ ಮಯೀ ಮಾಲಿಕೆಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಾದ ತಾಯಿಯೆಂದು ಅವನು ಅರಿತುಕೊಂಡ. ಅವ ಆಧಾರದಿಂದ ಅವನು ಅರಿತುಕೊಂಡನೊ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಅಂತೂ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಲಲಿತೆಯ ಈ ಮುದಿಮಗನು ಇವತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದುನಿಂತು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿದನು—“ನನ್ನಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ತಾಯೀ, ಎಲ್ಲಿರುವೆ?”

ಮಗುವಿನ ಈ ಅರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಲಿತೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದು ತೋಚದಾಯಿತು. ಈನಾಗ ಶೇಖರನು ತನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು, ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ

ಅತ್ತೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅತ್ತೆಯವರು ಇದೇ ಈವಾಗ ದಾಸಿಯೊಡನೆ ಜಗಳ ಕಾಯ್ದು ಮುಖವನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನೂ ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಲಲಿತೆಗೆ ಧೈರ್ಯವು ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಇಣಕಿಸೋಡಿದಳು. ಮುದುಕ ಭಿಕ್ಷುಕನು ತನ್ನ ಕೋಲನ್ನು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆಸಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನಿರಾಶೆ ಮಾಡಲು ಲಲಿತೆಯ ಮನವು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಭಿಕ್ಷುಕನು ಪುನಃ ಕೂಗಿದನು.

ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಯು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು “ ಅಕ್ಕಾ, ಆ ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀತಿಯ ಮುದಿಮಗ ಬಂದಿದಾನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ ಏ ಕಾಲೀ, ನನ್ನದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡು ಬಂಗಾರ ! ನನ್ನ ಕೈ ಖಾಲಿ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಈಗಲೇ ಶೇಖರಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪರಿಂದ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು. ”

ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಯು ಓಡುತ್ತ ಶೇಖರಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಲಲಿತೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು.

“ ಕಾಲೀ, ಶೇಖರಣ್ಣನು ಏನಾದರೂ ಎಂದರೇನು ? ”

“ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇಬಿನೋಳಗಿಂದ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ”

“ ಮತ್ತೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ? ”

“ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತೆನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಆಟದ ಕಡೆಗೆ ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಯು ಓಡಿಹೋದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ಮುದಿಮಗ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದಳು. ಅವಳು ದಿನದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಅವನ ಮಧುರ ಅತಿರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಲಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಆಟವು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಲಲಿತೆಯು ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಲೆನೋವಿನ ನೆಪದಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಇವತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ಕದಡಿಹೋಗಿತ್ತು. ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದಳು “ ಕಾಲಿ, ನೀನು ಪಾಠ ಒಪ್ಪಿಸೋಕೆ ಶೇಖರಣ್ಣನ ಬಳಿ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲವೇಕೆ ? ದಿನಾಲು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ”

“ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶೇಖರಣ್ಣ ಏನೂ ಮಾತನಾಡುವದಿಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಹಾಂ. ಮೊನ್ನೆ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದ-ನೀವು ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡಲು ಹೋಗುತ್ತೀರೊ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಾ. ”
ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು “ ನೀನೇನು ಹೇಳಿದೆ ? ”

“ ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ದಿನಾಲು ನೀವು ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ ಅಂತಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಯಾರು ಯಾರು ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದರು ಶೇಖರಣ್ಣ. ನೀವು, ಚಾರುಬಾಲಾ, ಗಿರೀಂದ್ರ ಬಾಬು ಆಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತಾ ಹೇಳಿದೆ. ಆಕ್ಕ, ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತೀರೊ ಆಥವಾ ಚಾರುಬಾಲೆಯ ಮಾವ ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾರೊ ? ಸಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನವರು ನೀವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತೀರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೌದೊ ? ”

ಲಲಿತೆಯು ಅಕ್ಕಸದಿಂದ “ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇಕೆ ಹೇಳಿದೆ ಕತ್ತಿ ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನವೆರಡು ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಬೆರೆಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ. ಹೋಗು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಿಠಾಯಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡುವದೇ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ಔಚಿತವಂತಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಲಿತೆಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದುದರ ಕಾರಣವು ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕೂಸಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಲಲಿತೆಯು ಈಗೇರಲು ದಿನಗಳಿಂದ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡಲು ಹೋಗು ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮನೋರಮೆಯು ಅಟವನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಲಲಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಿರೀಂದ್ರನಿಗೆ ಮೋಹವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರ ಸಂರಯ ನೊದಲೇ ಮನೋರಮೆಗೆ ಬಂತು. ಆದು ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸತ್ಯವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಗಿರೀಂದ್ರನು ಈ ಎರಡೂ ದಿನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಮಾಡಿ ನೂಕಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದಲೂ, ಅನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಾಗಿಯೂ ಆತ್ತಿತ್ತ ಅಲಿವಾಡಿ, ಎರಡು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಮೂರನೇ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಡಿಗೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು—“ಇವತ್ತೂ ಅಟವಿಲ್ಲವೆ?”

“ಅಡುವವರೆ? ಇಲ್ಲವ ಮೇರೆ ಅಟ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು? ನಾವು ಮೂರೇ ಜನ. ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಆಡೋಣ ಬಾ.”

ಗಿರೀಂದ್ರ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ “ಮೂರೇ ಜನರು ಏನು ಅಟ ಆಡೋದು? ಆ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿಯ ಹೆಸರು ಲಲಿತಾ ಅಲ್ಲವೆ? ಅವಳನ್ನು ಏಕೆ ಕರೆಕನುಹುವದಿಲ್ಲ? ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಟವಾಡುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದ.

“ಅವಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ.”

ಗಿರೀಂದ್ರ ಬಿನ್ನಿನಾಗಿ “ಏಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ? ಮನೆಯವರು ಹೋಗ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೆ?” ಎಂದ.

“ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನೆಯವರು ಅಂತಹ ಬನರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ.”

ಗಿರೀಂದ್ರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ “ನೀನು ಹೋಗಿ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿ ದರೆ ಬಂದೇಬಿಡುವಳು” ಎಂದ.

ಈ ಸುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟ; ಆದರೆ ಮನದಲ್ಲ ಅಪ್ರತಿಭನಾದ. ಮನೋರಮೆಯು ಸಕ್ಕು ಲಲಿತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಲಲಿತೆಯು ಅಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೇಳ

ಬೇಕೇ ? ಆಟಕ್ಕೆ ಕಳೆಬಂತು. ಅಲ್ಲದೆ ಲಲಿತೆಯ ಪಕ್ಷವೇ ಜಯಶೀಲವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಆಟವು ನಡೆಯಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅನ್ನಾ ಕಾಲಿಯು ಬಂದು “ಲಲಿತಕ್ಕು, ಶೇಖರಣ್ಣ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗನೆ ನಡೆ” ಎಂದಳು.

ಲಲಿತೆಯ ಮುಖವು ಕಳೆಗುಂದಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇಸ್ಪೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು “ ಶೇಖರಣ್ಣ ಇಂದು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹೊರಟುಬಂದಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

“ ನಾನೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಎದ್ದುನಿಂತಳು ಲಲಿತಾ. ಕೂಡಲೇ ಕೈಹಿಡಿದು ಮನೋರಮೆಯು “ ಹೀಗೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಕೈ ಆಡಿ ಹೋಗು ” ಎಂದಳು.

“ ಇಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ತಡಮಾಡಿದರೆ ಶೇಖರಣ್ಣ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದವಳೇ ಕೈಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

“ ಶೇಖರಣ್ಣ ಯಾರಕ್ಕು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

ಮನೋರಮೆಯು “ ಅಗೋ, ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುವ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವರು ” ಎಂದಳು.

“ ನವೀನಬಾಬುಗಳು ಅವರ ಅಪ್ಪರೋ ? ” ಎಂದು ಗಿರೀಂದ್ರ ಕೇಳಿದ.

ಮನೋರಮೆಯು ತನ್ನ ಮಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಗುತ್ತ “ ಆಪ್ತರು ಹೇಗಾದಾರು ? ಲಲಿತೆಯ ಮಾವನ ವ್ಯೂರ್ಜರ ಸಂಪತ್ತಾದ ಈ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕೂಡ ಮಾರಿಸುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮುದುಕ ನವೀನರಾಯರು ” ಎಂದಳು.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಅರ್ಜ್ಜುನನಿಂದ ಅಕ್ಕನ ಮುಖವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ.

“ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಡಚಣೆಯಿಂದ ಗುರುಚರಣರ ನಡುವಿನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಆಗ ನವೀನರಾಯರು ಆಗಣಿತ ಬಡ್ಡೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಣವನ್ನು ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟರು. ಮನೆಯನ್ನು ಅಡವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಸಾಲವನ್ನು ಗುರುಚರಣರು ತೀರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ನವೀನಬಾಬುಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕುದು” ಎಂದು ಮನೋರಮೆಯು ಹೇಳಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಕತೆಗೆ ತನ್ನ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು- “ ಪಾಪ, ಬಡ ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಆದೇ ಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ಲೇಖರನಾಧನಿಗೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನವೀನರಾಯರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಇವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡು ಮನೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಮೂರನೆಯವನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಮನೆಯಾಗುವದು. ಮುದುಕರ ವಿಚಾರವೆನೂ ಕೆಟ್ಟುದಲ್ಲ. ”

ಈ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರೀಂದ್ರನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಖೇದವಾಯಿತು. ಕೇಳಿದ- “ ಆಕ್ಕ, ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಹುಡುಗಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವರು ? ”

“ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು ಲಲಿತೆಯೂ ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅನಾಥ ಬಾಲಿಕೆಯ ವಿವಾಹದ ಭಾರವೂ ಗುರುಚರಣರ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದೆ. ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಗುರುಚರಣರು ಸನಾತನಿಗಳು. ಅವರ ಸಮಾಜ ಹಾಳು ಸಮಾಜ. ಹಳೆಯದಿಲ್ಲ ಹೊನ್ನು, ಹೊಸದಿಲ್ಲ ಹುಳುಕು ಎನ್ನುವವರೇ ಬಹಳ ಮಂದಿ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಾಯ-ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುವ ಮಾತಂತೂ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಳೆಯ ರೂಢಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋಗಿ, ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಂಠ ಹಾಕಿದರೆ ಸರಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಸುಧಾ

ರಣೆಯ ಕೆಲಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿದರೆ ಸರಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಸುಧಾರಕರೊಡನೆ ಆ ಹಾರ-ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೇ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜವರು ಎಷ್ಟೋ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಕಣೋ ಗಿರೀಂದ್ರ ” ಎಂದಳು ಮನೋರಮೆ.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ. ಪುನಃ ಮನೋರಮೆಯು ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು: “ಆ ದಿನ ಲಲಿತೆಯ ಆತ್ಮೆ ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಮದಿನೆ ಹೇಗಾದೀತೆನ್ನುವದರ ಚಿಂತೆಯೇ ಚಿಂತೆ. ಗುರುಚರಣರೂ ಇದೇ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೊರಗಿಕೊರಗಿ ಅನ್ನ ನೀರುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಪ, ಏನುಮಾಡುವರು, ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಊಟವೇ ರುಚಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಗಿರೀಂದ್ರ ಕೇಳೋ. ಮುಂಗೇರಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬಹುವಿನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರು ಇರಬಹುದು. ಕೇವಲ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ರೂಪ-ಗುಣ ನೋಡಿ ಮದಿನೆಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವ ಯುವಕ ಮಿತ್ರನು ನಿನಗಿಲ್ಲವೇನೋ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂತಹ ಸುಂದರ ಸುಶೀಲ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯು ದೊರೆಯುವದು ದುರ್ಲಭ. ಇಂತಹ ಹುಡುಗಿಯರು ಲಕ್ಷದಲ್ಲ ಒಬ್ಬರು. ”

ಗಿರೀಂದ್ರ ನೀರಸವಾಗಿ ನಕ್ಕು ವಿಷಾದದಿಂದ “ಅಂತಹ ಮಿತ್ರ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುವನಕ್ಕಾ? ಹಾಂ, ನಾನು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಹುದು ” ಎಂದ.

ಗಿರೀಂದ್ರನ ತಂದೆಯವರು ಹೆಸರಾದ ಡಾಕ್ಟರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಔಷಧ-ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲ ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನ ಪಾಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಲೋಕವಾಸಿಗಳಾದರು. ಈಗ ಆ ಆಸ್ತಿ-ಹಣಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗಿರೀಂದ್ರನೇ ಒಡೆಯ.

“ ನೀನು ಹಣವನ್ನು ಸಾಲ ಕೊಡುವಿಯೋ ? ”

“ ಸಾಲವೆಂದು ಕೊಡಲಾರೆನಕ್ಕ. ಬೇಕಾದಾಗ ಅವರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ ಹೋದರೆ, ಬಿಟ್ಟರೂ

ಸರಿಯೇ. ”

ಮನೋರಮೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. “ ಈ ರೀತಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ಲಾಭ ? ಅವರು ನಮ್ಮ ನ ಬಂಧಕರೂ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜದವರೂ ಅಲ್ಲ. ಒಂಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲರು ? ” ಎಂದಳು.

ಗಿರೀಂದ್ರ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು “ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವರೇನೋ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಬಂಗಾಲಿಗಳೂ ಅಲ್ಲವೇನು ? ಬಂಗಾಲಿಗಳಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಇದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇವರ ಹತ್ತರ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಯೂ ಪಣಪಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಹೆರಸವಾಗಿ ಹಣವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿಸಿಲ್ಲ. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಒಂದು ಸಲ ನಾನು ಗುರುಚರಣರ ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನೆತ್ತೆ. ಅವರು ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಾನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧ. ಲಲಿತೆಯು ಅವರವಳೂ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮವಳೂ ಅಲ್ಲ. ಅವಳ ಮದುವೆಗೆ ಅವರು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಆಸಮರ್ಥರಿದ್ದರೆ, ಸರ್ವ ಖರ್ಚಿನ ಭಾರವನ್ನೂ ನಾನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದ.

ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮಾತಿನಿಂದ ಮನೋರಮೆಗೆ ಏಕೇಷ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ದುಃಖವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೇನೂ ಲಾಭವೂ ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಹಾನಿಯೂ ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಣ ಕೊಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಸಾರದ ನಿಯಮವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ.

ಚಾರುಬಾಲೆಯು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಇವೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಿರೀಂದ್ರನು ಹಣ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅನಂದವಾಯಿತು. “ ಒಂಗೆಯೇ ಮಾಡು ಮಾವ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು.

ಚಾರುಬಾಲೆಯ ತಾಯಿಯು ಅವಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ “ ಚಾರೂ, ನೀನು ಚಿಕ್ಕವಳು. ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕೈಹಾಕಬಾರದು. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ ಅಹುದು ಅಕ್ಕಾ, ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಬಾ. ಒಂದು ದಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಂತು ಗುರುಚರಣರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಬಹು ಸರಳಸ್ವಭಾವದವರು, ಪ್ರಾಣಾಣಿಕರು ಎಂದು ನನಗೆನಿಸಿತು. ನಿನ್ನ ಹೇನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

“ ಅಹುದು ಗಿರೀಂದ್ರ, ನೀನಾಡುವದು ನಿಜ. ಗಂಡು ಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ಸಜ್ಜನರು. ಬೇಗನೇ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗುವರಲ್ಲ ಎಂದು ದುಃಖವಾಗುತ್ತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಲಲಿತಾ. ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ, ಶೇಖರನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆಂದ ಕೂಡಲೆ ಹೇಗೆ ಹೆದರಿ ಎದ್ದು ಓಡಿಹೋದಳು? ಲಲಿತೆಯೊಬ್ಬಳು ಏಕೆ? ಅವಳ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಶೇಖರನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಮಾರಿಹೋದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರರಂಸ ಮಾಡಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ನಿನಗಿನರಾಯರ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ, ಪಾರಾಗುವದು ದುಸ್ತರ. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಕಂಡೆಯಾ. ”

“ ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನಾನು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವೆಯಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಧನವಾನದಿಂದ ಒಂದು ಬಡಕುಟುಂಬದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವದು ಒಂದು ಸವಿತ್ರವಾದ, ಪ್ರರಂಸಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯ ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ತಡೆದು ಮತ್ತೆ ಮನೋರಮೆಯು ನಕ್ಕು “ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡಿ ಉಪಕಾರಮಾಡುವ ಚಿಂತೆ ನಿನಗೇಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಬಾರದೆ ಗಿರೀಂದ್ರ ? ” ಎಂದಳು.

“ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ನಾನೇನೂ ಆಷ್ಟು ಆತುರನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು

ಮಾನವಧರ್ಮ ” ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ತಿರುಗಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

“ಪುನಃ ಏಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ ? ”

“ಅಕ್ಕ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ಕರುಣಾಪೂರಿತವಾದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ, ಆದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶ ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಂದು ಎನಿಸುತ್ತೆ.”

ಮನೋರಮೆಯು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ “ಏಕೆ ? ” ಎಂದಳು.

“ಆ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ—ಲಲಿತಾ ಕೂಡಗೈದೊರೆಯಂತೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದುಃಖಿಗಳು, ದೇವರು ಹೀಗೆ ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ, ಆವೊತ್ತು ನಾವು ನಿನಗೆ ಮಾಕ್ಕೆ ಹೋದಿವೆ; ಅವಳು ಬರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಚಾರುಬಾಲೆಯನ್ನೇ ಕೇಳು, ಲಲಿತೆಯು ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅಂತಾ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ೨೦-೨೫ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾಳಂತೆ. ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಅವಳ ಕೆಲಸವೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲವಂತೆ.”

ಮನೋರಮೆಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಗಿರೀ, ಮಾವನವರು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜ ಆದರೂ ಶಿಖರಣ್ಣ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತೇ ಅಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಲಲಿತಕ್ಕ ಶಿಖರಣ್ಣನ ಖಜಾನೆ ತೆರೆದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಶಿಖರಣ್ಣ ಏನೂ ಎನ್ನುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು ಚಾರುಬಾಲೆ.

ಮನೋರಮೆಯು ಮಗಳ ಕಡಿ ಸಂದೇಹದಿಂದ ನೋಡಿ ಕೇಳಿದಳು: “ಲಲಿತೆಯು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಶಿಖರನಾಥರು ನೋಡುತ್ತಾರೇನು? ಅದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೋ ? ”

ಚಾರುಬಾಲೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ “ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆನ್ನುವದು—ಎಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ

ಗೊತ್ತುಂಟು. ಅವರ ಎದುರಿಗೇ ಬೀಗದ ಕೈ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಖಜಾನೆ ತೆರೆದು ರೂಪಾಯಿ ತರುತ್ತಾಳೆ. ಹೋದ ತಿಂಗಳ ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯ ಗೊಂಬೆಯ ಮದಿನೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲಲಿತಕ್ಕನೇ ಕೊಟ್ಟಳು ” ಎಂದಳು.

ಮನೋರಮೆಯು ಯೋಚಿಸಿ “ ಇರಬಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆ. ಆ ಮುದಿ ಸವಿನರಾಯರಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯಿಯ ಗುಣಗಳೇ ಸೇರಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಲ್ಲಿ ದಯಾ-ಧರ್ಮ ಇದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಲಲಿತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಶೇಖರ ನಾಥರ ಹತ್ತರ ಇದ್ದು ಓದಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಶೇಖರನಾಥರನ್ನು ‘ ಅಣ್ಣ ’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾರೂ, ನೀಸು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಇದೇ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶೇಖರನಾಥರ ವಿನಾಹವಂತೆ. ಕೇಳಿದ್ದಿಯೇನೆ? ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುದುಕನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಣ ಹಸ್ತಗತವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತೆ, ಹೌದೆನಿಸಿ ? ” ಎಂದಳು.

“ ಹೌದಮ್ಮಾ, ಇದೇ ಮಾಘದಲ್ಲಿ ಮದಿನೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚಯ ವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ”

೫

ಗುರುಚರಣರು ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರು, ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸ್ವಭಾವ ಅವರದು. ಎಂತಹ ಸ್ವಭಾವದವರೇ ಇರಲಿ, ಅವರೊಡನೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕೆಯಿಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗುರುಚರಣರಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನವು ಗುರುತರವಾಯಿತು. ಗುರುಚರಣರ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದುದು. ಚಿಂಚಲವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ದೃಢತೆಯನ್ನು ವದು ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದುವೇ ವಾದವಿನಾದ, ತರ್ಕವಿತರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತರೆ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ,

ದುಃಖವೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಕೋಪವೂ ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗುರುಚರಣರು ಟೀ ಕುಡಿಯಲು ಗಿರಿಂದ್ರ ರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಸಯವೆಲ್ಲಾ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದವರೇ ಅವರು ಕೈಕಾಲು ನೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು “ ಲಲಿತಾ, ಮಗೂ, ಟೀ ತಯಾರಾಗಿದೆಯೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿ “ ಕಾಲಿ, ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಗಿರಿಂದ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ” ಎಂದು ಕಾಲಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿರಿಂದ್ರನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೂ ಟೀ ಕೊಟ್ಟು, ತಾವೂ ಟೀ ಕುಡಿಯುತ್ತ ವಾದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಂದೊಂದು ದಿನ ಲಲಿತೆಯು ಮಾವನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ವಾದವಿವಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಿರಿಂದ್ರ ತನ್ನ ಯುಕ್ತಿಪ್ರಯುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ತರ್ಕಗಳ ಬಲದಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಯುಕ್ತಿಗಳು ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವಾದದ ವಿಷಯ ಪ್ರಾಯಃ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಾ ಸಮಾಜದ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಅವನು ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈವಾಗ ಸಮಾಜವು ಬಹು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿದೆ, ಜಿರ್ಣೋಪಿಣವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೃದಯ ಹೀನವಾಗಿದೆ. ಆಗಬಾರದ ಆತ್ಮಾಚಾರಗಳು, ಅನಾಚಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಿಚಾರವಂತರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸೂಜಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚುತ್ತವೆ. ನಿಜ ಇವೆಲ್ಲ ಆರೋಪಗಳು ಸತ್ಯವಾದವುಗಳು.

ಸರ್ವರ್ಥವೂ ಮಾತು ಇಲ್ಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ಪೀಡಿತವಾದ, ಅಶಾಂತವಾದ ಗುರುಚರಣರ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಗಿರಿಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು “ ಗಿರಿಂದ್ರ, ನೀನಾಡುವದು ನಿಜವಷ್ಟಾ ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ ಮದುವೆಗೆ ತಕ್ಕವಳಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಮನೆತನದ ಯೋಗ್ಯ ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಯೋಗ್ಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಯಾರಿಗಿರುವದಿಲ್ಲ? ಆದರೆ ಈ ಇಚ್ಛೆಯ ಪೂರ್ತಿಯು ಆಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?

ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡು. ಒಳ್ಳೆ ಮನೆತನದ ವರನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ? ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡ ವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ತಾಯಿಯ ಮಗನೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇರುವ ದೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಅಡವು ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳೊಡನೆ ಬೀದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹೊತ್ತು ಬರುವದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನೋಡಿ ಚವ್ವಾಳೆಯನ್ನಿಕ್ಕುವರು; ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆಗ ಸಮಾಜದ ಯಾವ ಮುಖಂಡನೂ 'ನಡೆಯಿರಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರಿ' ಎಂದು ಎರಡು ಮಿದುನುಡಿಗಳನ್ನೂ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ?"

ಗಿರೀಂದ್ರನು ಕೌನದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನಿಂತಿದ್ದ. ಗುರು ಚರಣರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ, " ನೀನು ಹೇಳುವದು ನಿಜವು ಗಿರೀಂದ್ರ. ಇಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅದರ ಅಚ್ಚಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಜೀವಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವದು ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಮಿಗಿಲಾದುದು. ಈ ಕಪಟೀಪ್ರಸಂಚದ ಪಂಚರವೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವದರಲ್ಲಯೇ ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ. ಮಧ್ಯಾಸ್ಥಕ್ಕೆ ಎರಡು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಸಿಕ್ಕಲಿ ಅಥವಾ ಸಿಕ್ಕದೇ ಹೋಗಲಿ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳನ್ನಾದರೂ ಕಳೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಗಿರೀಂದ್ರ, ಯಾವ ಸಮಾಜವು ದೀನ ದುಃಖಿಗಳ, ದರಿದ್ರರ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡದೋ, ಸಂಕಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಹುರುಳುಗೊಡುವದಿಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಆತ್ಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅನಂದಪಡುವದೋ, ಬಡವರ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಸದಾ ಸನ್ನದ್ಧ ವಾಗಿರುವದೋ ಅಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತಹ ಬಡವರಿಗೆ, ದಿನರಿಗೆ, ದುಃಖಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಂಗುಲ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ, ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅವರೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿ. ಅದರ

ಪರಿವೆ ನನುಗೇಕೆ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಉದಾರವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯಃ ದಿನಾಲು ಲಲಿತೆಯು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಬರುವ ವರೆಗೂ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೇ ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪುನಃ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವೂ ಆಕೆಯ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಅಂಕಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿರಿಂದ್ರನ ನುಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನ್ಯಾಯಸಂಗತವಾದವೆ ದು ಅವಳಿಗೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾವನ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮಾವನ ಪಕ್ಷಗಟ್ಟಿ ಆಡುವ ಗಿರಿಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿತಾಂತ ಸತ್ಯವೆಂದು ಅವಳಿಗೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ತೀತ್ತಲಾಗಿ ಮಾವನಿಗೆ ಲಲಿತೆಯು ಚಿಂತೆಯೇ ಚಿಂತೆ. ಅವಳ ನಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೂ ಬಗೆ ಹರಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಆತ್ಯಂತ ಕಠಿನವಾದ ಕರ್ತವ್ಯದ ಹೊರೆಯಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಉಟಲುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈವಾಗ ಅವಳ ಮಾವನು ಅತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ? ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ? ಅವಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನೇ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಾವನಿಗೆ ಏಕೆ ಜಾತಿಯ ಬಂಧ್ವರ ಹಾಕಬೇಕು ? ಅವರನ್ನು ಏಕೆ ಜಾತಿಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡಬೇಕು ? ಲಲಿತೆಯು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. “ ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ದೈವಸಂಯೋಗದಿಂದ ನಾಳೆಯೇ ವಿಧವೆಯಾಗಿ ಇವೇ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಮಾವನು ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವ ದಿಲ್ಲವೇ ? ಈ ಎರಡೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿದೆಯೇ ? ಇಲ್ಲ, ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾ ಇಲ್ಲ. ”

ಇವೆಲ್ಲ ಯುಕ್ತಿಗಳು ಗಿರಿಂದ್ರನವು. ಅವನ ಈ ನುಡಿಗಳ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು ಅವಳ ಭಾವಾತುರವಾದ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ

ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮಲಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಾವನ ಪಕ್ಷಗಟ್ಟು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆದರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಳು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲಳು? ಅತಃ ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಬರುಬರುತ್ತ ಅವಳೂ ಗುರುಚರಣರಂತೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಟೀಸಮಯದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿರಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ನೋದನೋದಲು ಗಿರೀಂದ್ರ ಲಲಿತೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ “ತಾವು” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನವ ಗುರುಚರಣರು “ನೀನು” ಎಂದು ಕರೆಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಗಿರೀಂದ್ರ “ತಾವು” ಎನ್ನುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಲಿತೆಗೆ “ನೀನು” ಎನ್ನುವುದು ಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಒಂದು ದಿನ “ಲಲಿತಾ, ನೀನು ಟೀ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

ಲಲಿತೆಯು ಕತ್ತು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಗುರುಚರಣರೇ ಅವಳ ಪರವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತರು: “ಅವಳ ಶೇಖರಣನು ಟೀ ಕುಡಿಯಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಂಗಸರು ಟೀ ಕುಡಿಯುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸರಿಬರುವದಿಲ್ಲ.”

ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಗಿರೀಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಲಲಿತೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಇವತ್ತು ಶನಿವಾರ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಹಳ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ಕುಳಿತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಗನೇ ಟೀ ಕುಡಿದು

ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು. ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಏಕೋ? ಏನೋ? ಇಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಆಪ್ತೋದ್ಭವ ಉತ್ಸಾಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತೋ? ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರ ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ “ ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮ ವೈಯಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ ” ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

ಹುಕ್ಕಾ ಚುಡಿಯುವವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ “ ದೇವಸ್ಥಿತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಇದೆಯಲ್ಲ? ಏಕೆ? ” ಎಂದರು.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚದಿಂದ “ ಇವತ್ತು ಕಚಾರಿಯಲ್ಲಿ ... ” ಎಂದ.

“ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆನೂ ಇಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ, ಅಷ್ಟೆಯಾದಿಂದ ಗುರುಚರಣರು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅ-ತರಂಗದ ಬೆದರಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತೆಯ ಚಿಹ್ನೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವ ದೆನ್ನುವದರ ಪರಿವೇಶೇ ಈ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದಿಲ್ಲ.

ಮೊದಮೊದಲು ಲಲಿತೆ ಒಂದು ತುಟಿ ಎರಡುಮಾಡದೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಅಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈವೊತ್ತು ಮಧ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ರಡು ಮಾತು ಆಡಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದ್ದಳು. “ ಹೌದು ಮಾವ, ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಈವೊತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

ಗುರುಚರಣರು ನಕ್ಕು ನುಡಿದರು: “ ಅಹುದು ಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದೆ. ಈವೊತ್ತು ನಿಃವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ”

ಲಲಿತೆ ಮತ್ತು ಗಿರೀಂದ್ರ ಇವರೂ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡ ತೊಡಗಿದರು.

“ ನವಿನ್ರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಈವೊತ್ತು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನಗೆ ಎರಡು ಬಿರಿಸುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದರು? ಅವರದೇನು ತಪ್ಪು ಇದರಲ್ಲಿ? ೫—೬ ತಿಂಗಳಾದವು, ಒಂದು ಕಾಸು

ಕೂಡ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆಸಲು ತೀರಿಸುವವಂತೂ ದೂರವ ಮಾತು” ಎಂದರು ಗುರುಚರಣರು ದುಃಖದಿಂದ.

ಸರ್ವ ಸಂಗತಿಯು ಲಲಿತೆಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳು ಮಾತಿನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹೊರಳಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಯಾರ ಎದುರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮಾತು ಆಡಬೇಕು ಆಡಬಾರದೆನ್ನುವದು ತನ್ನ ಸರಸ ಸ್ವಭಾವದ ಮಾವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮಾತು ಪರರ ಎದುರಿಗೆ ಹೇಳುವದು ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದು ಎನ್ನುವದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕವಳಾದರೂ ಅರಿತವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡಗೊಡದೆ “ ಮಾವ, ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಚಿಂತೆ? ನಾಳೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡೋಣ ” ಎಂದಳು.

ಆದರೆ ಈ ಮಾತಿನ ಕಡಿ ಗುರುಚರಣರ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಶೋಕದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಾರವಾದ ಒಮ್ಮೆ ಉಸಿರುಗರೆದು ನಕ್ಕು “ ಗಿರೀಂದ್ರ! ನನ್ನ ಈ ಮಗು ನಾನು ಚಿಂತಿಸಬಾರದೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಲಲಿತಾ! ನನ್ನ ಈ ದುಃಖಿಯಾದ ದರಿದ್ರ ಮಾವನ ಕಡೆಗೆ ಯಾರೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ! ” ಎಂದರು.

“ ನವೀನರಾಯರು ಈವೊತ್ತು ಏನೆಂದರು? ” ಎಂದು ಗಿರೀಂದ್ರ ಕೇಳಿದ.

ತನ್ನ ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಗಿರೀಂದ್ರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವದು ಲಲಿತೆಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅದುದರಿಂದಲೇ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅಸಂಗತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ದಳು.

“ ನವೀನರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅಜೀರ್ಣ ರೀತಿಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು—ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿ ಸ್ವಾಮಿ—ಬಹು ಸಹನೆಯಿಲ್ಲವರು. ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ರೋಗವನ್ನು

ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಿಂದಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ರೋಗ ಈಗ ಬಲಿತುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೊನ್ನೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಒಳ್ಳೇ ಹವೆಯುಳ್ಳ ಊರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಕೋಸ್ಕರ ನವಿನ್ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವರ್ಧಕ ಹವೆಯುಳ್ಳ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಈನಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹಣವು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಈವೊತ್ತು ಅವರು ಬೇಗನೇ ಹಣ ಕೊಡೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಅಸಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಈವೊತ್ತು ಕೊಡಲೇ ಬೇಕು, ಅನ್ಯತ್ರ ಜೀವ ಅಡವು ಇಟ್ಟಾದರೂ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರು.” ಇಂತು ತಮ್ಮ ಕರುಣಕಥೆಯನ್ನು ಗುರುಚರಣರು ಹೇಳಿದರು.

ಗಿರೀಂದ್ರನ ಹೃದಯವು ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಕೋಮಲ ಕಂಠದಿಂದ “ನೋಡಿ, ನಾನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಸಯ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಈನಾಗ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ. ತಮಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸದಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಆಪ್ತನೆಯಾದರೆ ಹೇಳುವೆ” ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

“ಸಂಕೋಚವೇಕೆ, ಹೇಳು ಗಿರೀಂದ್ರ. ನನ್ನೊಡನೆ ಯಾರೂ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವದಿಲ್ಲ, ನಾನೂ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಹೇಳು, ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ?” ಗುರುಚರಣರು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದರು.

“ನನ್ನ ಆಕ್ಕನೂ ಒಂದು ದಿನ ನವಿನ್ರಾಯರು ವಿಪರೀತ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ತಾವು ಇಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೇಕೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಸಾಕು ಸ್ವಲ್ಪ

ಹಣವಿದೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಲ್ಲ; ಇತ್ತ ನವೀನ ರಾಯರಿಗೆ ಹಣವು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲದ ಭಾರವನ್ನು ಏಕೆ ಇಂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ತಾವು?" ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

ಲಲಿತೆಗೆ ವಿಸ್ಮಯ, ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಅರ್ಜುನ ಆಯಿತು. ಇವರೂ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವನು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದ “ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡಿ. ನನಗೆ ಬೇಗನೇ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾಗುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಈವಾಗ ನವೀನರಾಯರಿಗೂ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ—”ಎಂದ.

“ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ನೀನೇ ಕೊಡುವಿಯಾ ? ”

ಗಿರೀಂದ್ರ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ “ಹಾಂ ಎಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಡಚಣೆ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿ ಅವರಿಗೆ. ಈವಾಗಲೇ ನಾನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಣದ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಆಗುತ್ತೆ ” ಎಂದ.

ಗುರುಚರಣರು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲ ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು “ಲಲಿತಕ್ಕ, ಬೇಗನೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ನಿನಗೆ ಶೇಖರಣ್ಣ. ಸಿನೇವಾ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಓಡುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಉತ್ಸಾಹ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗುರುಚರಣರು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಲಲಿತೆಯು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು, ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅನ್ನಾಕಾಲಿ: “ ಏನಕ್ಕ, ಇನ್ನೂ ಎದ್ದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ದಾರೀಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ”

ಲಲಿತೆಗೆ ಏಳಲು ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುಚರಣರು ಕಾಲಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ಲಲಿತೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಸುನಕ್ಕು “ಹೋಗು ಮಗೂ, ತಡಮಾಡಬೇಡ. ನಿನಗೋಸ್ಕರವೇ ಎಲ್ಲರೂ ದಾರಿ:ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ” ಎಂದರು.

ಈವಾಗ ಲಲಿತೆಯು ಏಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಗಿರೀಂದ್ರನನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತಾಸೂಚಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಇದನ್ನು ಗಿರೀಂದ್ರನೂ ನೋಡಿದ.

ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ನೆವ ದಿಂದ ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ. ಗುರುಚರಣರೊಬ್ಬರೇ ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು. ಅವರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವು ಆನಂದಾಪ್ತಗಳೆಂದೇ ಲಲಿತೆಯು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಮಾವನನ್ನು ಆದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದವಾಗೆಯೇ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಶೇಖರನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಬನಿಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಶೇಖರನು ಒಬ್ಬನೇ ತನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಬಹುಶಃ ಲಲಿತೆಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯು ಚಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ, ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಕ್ಷಣವೇ ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನ ಲಲಿತೆಯು ಬರೆದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅವನ ಕೋಪ ಎಲ್ಲಯೋ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಹಿಂದಿನದಿಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು ಗಾಬರಿಯಿಂದ “ಇದೇನು ಲಲಿತಾ! ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೇಕೆ? ಅಳುತ್ತೀ ಏಕೆ?” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಕತ್ತು ಬಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ವೇಗದಿಂದ ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿದಳು.

ಇತ್ತ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೃದಯವಲ್ಲ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅವಳ ಎರಡೂ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದಿತ್ತಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ. ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಒಯ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದ. “ಆಹುದು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ, ಹೇಳು ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯ ದುಃಖವು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಆದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ತಡೆಯುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯೇ, ನಿಂತಲ್ಲಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು. ಸೆರಗಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

೬

ನವೀನರಾಯರು ಲಕ್ಕಮಾಡಿ, ಎಣಿಸಿ ಎಣಿಸಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಒಂದು ಕಾಸು ಕೂಡ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲವೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಿದ ಬಗ್ಗೆ ರಸೀದಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಗುರುಚರಣರನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು?”

ಗುರುಚರಣರು ವಿನಯದಿಂದ “ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಡಿ, ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಅಪ್ಪನೇಯಾಗಿದೆ” ಎಂದರು.

ರೂಪಾಯಿಗಳು ವಾಪಸು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೋ? ಇಲ್ಲ. ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಾಪಸು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಅವರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯನ್ನು ಕೈವರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೆಂತಹ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದರ ಪ್ಲಾನು ಕೂಡ ಹಾಕಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಗುರುಚರಣರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗುವಿನಿಂದ “ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಅಪ್ಪನೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೆ.

ಗುರುಚರಣರೇ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮದೇನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನದೇ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬೇಗನೇ ಕೊಡಿರೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠೋರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪಿಂಡಿಸಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಕಾಣಿ” ಎಂದರು.

ಗುರುಚರಣರು ಅತ್ಯಂತ ನೊಂದುಕೊಂಡು “ಹೀಗೆ-ಈ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ ರಾಯರೆ! ನಿಮ್ಮ ಸಾಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೀರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯ ಸಾಲ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ; ಅದನ್ನು ನಾನೇಂದಿಗೂ ತೀರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ನವೀನರಾಯರು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಮೊದಲನೇ ತರಗತಿಯ ಘಾಟಿಗಳು. ಧೂರ್ತನೇ, ಚಾತುರ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಅವರು “ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ, ಇಂದು ನೀವು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದೇನು? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದೆ. ಅದು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹಾಗೆ ಬಂತು, ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿ? ನಿಮ್ಮ ಆತ್ತಿಗೆಯ ರೋಗದ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ಈವಾಗ ಎಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿದರದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಅಡವು ಇಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ, ಹೇಳಬಾರದೆ?” ಎಂದರು.

“ರಾಯರೇ, ಮನೆಯನ್ನು ಅಡವು ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಡ್ಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಅಡಲಿಲ್ಲ.”

ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಏನು, ಹೀಗೆಯೇ ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕೈಗಡ ದೊರೆತವೆ?” ಎಂದರು.

“ಅದು ರಾಯರೇ ಹೀಗೆಯೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹುಡುಗ ಸಜ್ಜನ—ಒಳ್ಳೇ ಕರುಣಾಳು.”

“ ಹುಡುಗ ? ಯಾವ ಹುಡುಗ ? ”

ಗುರುಚರಣರು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಇಷ್ಟು ಕೂಡ ಅವರು ಹೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಮಾಡುವದೇನು ? ಮಾತು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಮಾತು-ಗುಟ್ಟು ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರು ನಗುತ್ತ “ ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೇಳಬೇಡಿ. ಈವಾಗ ನೋಡಿ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮುದುಕ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಜಗತ್ತಿನ ರೀತಿ ನೀತಿ, ನಡವೆ ನಡವನೆಯ ಅನುಭವ ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಅದುವರಿ ದಶೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.— ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟಾರು, ಶುಷಾರಾಗಿರಿ ” ಎಂದರು.

ಗುರುಚರಣರು ಮರುಮಾರ್ಕನಾಡದೆ, ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ರಸೀದಿ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಪ್ರತಿನಿವರ್ಷ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯವರು ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಅಜೀರ್ಣರೋಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವರ್ಷವೂ ಅದೇ ಅಜೀರ್ಣರೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನವೀನರಾಯರು ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ರೋಗವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆ ಯನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರೋಗದ ಅಸಾಧ್ಯತನವನ್ನು ವಿಪರೀತ ವರ್ಣಿಸಿ ದ್ದರು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ಗುರುಚರಣರು ರೂಪಾಯಿ ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಸಂಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರವಾಸದ ಸಿದ್ಧತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶೇಖರ ತನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಫೇಶನ್ ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಚರ್ಮದ ಸೂಟ್‌ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ಬಂದು ಕೇಳಿದಳು “ ಅಣ್ಣ, ನೀವು

ನಾಳೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೀರಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಕಾಲೀ, ಹೋಗು, ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಸಂಗಡ ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಈಗಲೇ ಕೊಟ್ಟುಹೋಗಲು ಹೇಳು ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಲಲಿತೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶೇಖರನ ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ವರ್ಷವೂ ಅವಳು ಹೋಗುವಳೆಂದು ಶೇಖರ ಭಾವಿಸಿದ್ದ.

ಕಾಲಿಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸುತ್ತ “ ಈ ಸಲ ಲಲಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

“ ಏಕೆ ? ”

“ ಇದೇ ಮಾಘದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮದುವೆ. ಹೇಗೆ ಹೋಗುವರು ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವರ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೇಖರನಿಗೆ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಲಿಯನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಲಿಯು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು: “ ಮದುವೆಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬು ಕೊಡುತ್ತೆವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಆದರೆ ವರ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಬೇಕು. ತಂದೆಯವರೂ ಈವೊತ್ತು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮತ್ತು ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ವರ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ”

ಶೇಖರ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇತ್ತೀತ್ತ ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಏಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದರ ಕಾರಣವೂ ಈವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಯಿತು.

ಪುನಃ ಕಾಲಿಯು ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು: “ ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆಗೋಸ್ಕರ ಮನೆಯನ್ನು ನವೀನ ರಾಯರ ಹತ್ತರ ಅಡವು ಇಟ್ಟಾಗಿದೆ. ೨-೩ ತಿಂಗಳಲ್ಲ ನಾವು ಬೀದಿ ಬೀದಿ ಆಲೆಯಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ತಂದೆಯವರು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು

ಕೇಳಿ, ಮರುಗಿ ಗಿರಿಂದ್ರಬಾಬುಗಳು ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಂದೆಯವರ ಸಾಲ ತೀರಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈವಾಗ ಯಾವ ತರದ ಚಿಂತೆ ಮತ್ತು ಅಂಜಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಲಲಿತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲವೆ ಶೇಖರಣ್ಣ ? ”

ಶೇಖರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ.

“ ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಶೇಖರಣ್ಣ ? ” ಕಾಲಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

ಶೇಖರ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಕೂಡಲೇ “ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲೀ, ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಬೇಗನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಹೋಗು. ನಾನು ಕರಿಯು ತ್ರೇನೇಂದು ಹೇಳು. ಹೋಗು, ಓಡುತ್ತ ಹೋಗು ” ಎಂದ.

ಕಾಲಿಯು ಓಡುತ್ತ ಹೋದಳು.

ಶೇಖರನು ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವ ವಸ್ತುವು ಬೇಕು, ಯಾವದು ಬೇಡ, ಯಾವದು ಅವಶ್ಯಕ, ಯಾವದು ಅನಾವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನ ಕಂಠುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು.

ಲಲಿತೆಯು ಬಂದು ರೂಮಿನ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದಳು. ಶೇಖರನು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಭೂಮಿಡೀವಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಮೊದಲು ಶೇಖರನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಈ ತರದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವಳು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಂಜಿಕೆಯು ಬಂತು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅವನ ಹತ್ತರ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ವ್ಯಸ್ತ ಭಾವದಿಂದ “ ಬಾ ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದಳು “ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದಿರೇನು ? ”

“ ಹೌದು ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತ. ಪುನಃ “ ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನ ರೈಲಿನಿಂದ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆ. ಈ ಸಲ ಹಿಂತಿರುಗುವದಕ್ಕೆ ತಡವಾಗ ಬಹುದು. ತೆಗೆದುಕೋ ಈ ಬೀಗದ ಕೈ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ನಾನಾನು

ಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿವೆ; ರೂಪಾಯಿಗಳು ಈ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿವೆ ” ಎಂದ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಲಲಿತೆಯೂ ಇವರ ಸಂಗಡ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೋದ ವರ್ಷ ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಮಾನು ಗಳು ಬೇಕೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶೇಖರಿಸು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಕೆಲಸ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಲೇ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಲಲಿತೆಗೆ.

ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಒಂದು ಸಲ ಕೆಮ್ಮಿದ ಶೇಖರ. ಬಳಿಕ ಕಂಠವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿಸಮಾಡಿಕೊಂಡು “ ನೋಡು, ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರು. ನಿನಗೆ ನಾನಾವರಗ ಬೇಕಾದರೆ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿದುಕೋ. ಪತ್ರ ಬರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದ.

ಇವಗೂ ಮಾನವಾಗಿದ್ದರು.

ತಾನು ವ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿರುವ ಕಾರಣವು ಶೇಖರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಸೆಯೆನ್ನುವದು ಲಲಿತೆಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಳ ಮುಖವ ಮೇಲೆ ನಾಚಿಕೆಯು ನಲಿವಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

“ ಒಳ್ಳೇದು, ಈವಾಗ ಹೋಗು. ಸಮಯವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿಬರಬೇಕು ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಕೆಲವು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು ಲಲಿತೆ. “ ನೀವು ಹೋಗಿ ನಾನಮಾಡಿ. ನಾನೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು ಮೆಲ್ಲನೆ.

“ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ, ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಾರದು. ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಬೇಕು ” ಎಂದು ಬಿಗದ ಕೈಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರೂಮಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು “ ನನಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಮಾನುಗಳು ಬೇಕು, ಎನ್ನುವದನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ? ”

ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಲಲಿತೆಯು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಶೇಖರನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಕಾಲಿಯು ಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಿದ್ದವು. ಗುರುಚರಣರು ಸಾಲವನ್ನು ತಿರಿಸಿದ್ದು ನಿಜ; ಲಲಿತೆಗೆ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವುದೂ ನಿಜ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಶೇಖರ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಸ್ನಾನಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದಿಬ್ಬೊಡನಾದ. ಎರಡು ಗಂಟುಗಳ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಹೋದರೂ ಲಲಿತೆಯು ಏನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಂದು ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಶೇಖರನು ಬರುತ್ತಲೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಕತ್ತು ಬಾಗಿಸಿದಳು. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪು ದಾಸಾಳ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು.

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಡ್ರೆಸ್ಸು ಧರಿಸುತ್ತ “ಈವಾಗ ನೀನು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಡಲಾರೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಾದರೂ ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗ ಬಂದು ಇಡು” ಎಂದು ಪೂರ್ಣ ಡ್ರೆಸ್ಸು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ ಶೇಖರ. ಲಲಿತೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾದುದರ ಕಾರಣವು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತನ್ನ ಮಾವ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಟೀ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಲಲಿತೆಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಈವೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶೇಖರ ಬಂದಿದ್ದ. ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರು ಚರಣರನ್ನು ಕಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ.

ಲಲಿತೆಯು ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಒಂದು ಲೋಟ ಟೀ

ತನ್ನ ಮಾವನ ಎದುರಿಗೆ, ಒಂದು ಲೋಟ ಟೀ ತನ್ನ ಮಾವನ ಗೆಳೆಯ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ “ ಶಿಖರನಾಥರಿಗೆ ಟೀ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ, ನೆ ಲಲಿತಾ? ” ಎಂದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

“ ಅವರು ಟೀ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ ” ಎಂದಳು ಲಲಿತಾ. ಗಿರೀಂದ್ರನ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ತನಗೆ ಶಿಖರಣ್ಣನು ಟೀ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಎರಡನೆಯವರು ಕುಡಿದರೆ ಅದೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಲಲಿತೆಯು ಪೇಳಿದ್ದರ ನೆನಪೂ ಬಂತು.

ಟೀ ಲೋಟವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಲಿತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನೋಡಿ ಬಂದ ವರಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗುರುಚರಣರು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. “ ಈವೊತ್ತು ನೋಡಿಬಂದ ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿವಂತ; ಸಜ್ಜನ. ಬಿ. ಎ. ಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅವನು ಸರಿತೋರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಲು ಆಪ್ತು ಸುಂದರ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡುವದೇನು? ಗಂಡುಹುಡುಗರ ರೂಪದ ಉಪಯೋಗ ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲ ಮಾತ್ರ. ಆ ಮೇಲೆ ಅದು ನಿರುಪಯೋಗ. ಗುಣಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವು ಇದ್ದ ರಾಯಿತು. ”

ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ವರ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಹುಡುಗ ಪೇಗಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ, ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆಯೊಂದು ಆದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈವೊತ್ತೇ ಶಿಖರನಿಗೆ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ “ ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬುಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಹುಡುಗ ಬಿ. ಎ. ಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಯಸ್ಸೂ ಕಡಿವೆ; ಎಂದ ಮೇಲೆ ಸುಪಾತ್ರ! ” ಎಂದ.

ಶಿಖರನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಹುಡುಗ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈ ಹುಡುಗ ಏಕೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಕೂಡ ಯಾವ ಹುಡುಗನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವದನ್ನೂ ಅವನು ತಿಳಿದು

ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಗಿರಿಂದ್ರನು ಕೂಡಲೇ ಶೇಖರನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರ
ನನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಖ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿತು. ಇದನ್ನು
ಶೇಖರನು ನೋಡಿದ. “ಮಾವ, ನಾಳೆ ನಾನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು
ಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಶುಭಕಾರ್ಯದ ಸಮಾಚಾರ
ನನ್ನು ತಕ್ಕ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಮರೆಯಬೇಡಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊರ
ಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತ.

“ಹೀಗೆ-ದಾದರೂ ಆಗಬಲ್ಲದೆ ಮಗೂ! ನೀವೇ ನನಗೆ ಬಂಧು
ಗಳು, ಬಳಗದವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಲಲಿತೆಯ ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ
ದೇವಿಯವರ ಹೊರತು ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದುವರಿಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ.
ಅಲ್ಲವೆ ಲಲಿತಾ ?” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಗುರುಚರಣರು ಲಲಿತೆಯ ಕಡೆಗೆ
ನೋಡಿದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಅಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇಳಿದರು: “ಲಲಿತೆಯು
ಇಲ್ಲಿಂದ ಯಾವಾಗ ಎದ್ದುಹೋದಳು ?”

“ಈ ಮಾತಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಓಡಿ
ಹೋದಳು” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಗುರುಚರಣರು ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ “ಹೋಗದೇನು ಮಾಡುವಳು
ಓಡಿ ? ಈನಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುವ ವಯಸ್ಸು” ಎಂದರು.

ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ “ಈ ನನ್ನ ಹುಡುಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಸರಸ್ವತಿ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅವತಾರ ! ಇಂತಹ ಹುಡುಗಿ ಸಿಕ್ಕುವದಕ್ಕೆ
ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬೇಕು ಶೇಖರನಾಥ” ಎಂದರು.

ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವಾಗ ಗುರುಚರಣರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ
ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಧುರ-ಸ್ನೇಹದ ಬ್ರೂತಿಯು ಸರಸವಾಡತೊಡ
ಗಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಶೇಖರನೂ ಗಿರಿಂದ್ರನೂ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣ
ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದರು.

೭

ಲಲಿತೆಯು ಗುರು ಚರಣರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗಿರಿಂದ್ರನಿಗೆ ಟೀ ಕೊಟ್ಟು

ಶೇಖರನ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದಳು. ವಿದ್ಯುದ್ಧಿಂಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಖರನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆಯ ಒಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಘೋಲ್ಡು ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೇಖರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಆತ್ಮಂತ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು, ಭಯವಾದಂತಾಯಿತು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನು? ಶೇಖರನ ಮುಖವು ಆತ್ಮಂತ ಮ್ಲಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮೂಕದ ಮೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವಂತೆ ಅವನ ಮುಖವು ಕಾಂತಿಯಿರಲಾಗಿತ್ತು. ಗುರು ಚರಣರ ಮನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಲಲಿತೆಯು ಅವನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು. ಅವನ ಕಂಠವು ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಭಾರವಾದ ದನಿಯಿಂದ “ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ಲಲಿತಾ? ” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ಅವನ ಹತ್ತರ ಬಂದಳು. ಅವನ ಮೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಗದ್ದದಷ್ಟರದಿಂದ “ ಏನಾಯಿತು ಶೇಖರಣ್ಣ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಏನಿಲ್ಲ, ಏನಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ನಗು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಘೋರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕ. ಲಲಿತೆಯ ಕರಪ್ರಶ್ನದಿಂದ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಜ್ಯೋತಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪುನಃ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ: “ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ಲಲಿತಾ? ”

“ ದಪ್ಪಗಿನ ಓವರ್‌ಕೋಟು ಇಡಲು ಮರೆತಿದ್ದೆ; ಇಡಲು ಬಂದಿದ್ದೆ. ”

ಶೇಖರ ಅಲಿಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅನುಕೂಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು. ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. “ ಅಜಿ ವರ್ಷ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಚಕಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು, ಅಲ್ಲವೆ! ಎಷ್ಟೋ ಉಣ್ಣೆಯ ಕೋಟುಗಳಿದ್ದವು; ಆದರೆ ದಪ್ಪವಾದ ದೋಡ್ಡದು ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಯಾತ್ರೆ

ಯಿಂದ ಮರಳಿದೊಡನೆಯೇ ದರ್ಜೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಳತೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ ದೊಡ್ಡ
ವುಲನ್ ಓವರ್‌ಕೋಟ್ ಹೊಲಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ.”

ಲಲಿತೆಯು ಆ ಕೋಟು ತದು ಶೇಖರಣೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು.
ಆವನು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ “ ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು
ನನಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ನಕ್ಕು “ ನಿನ್ನ ರಾಯರು ! ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ
ಇಂತಹ ಕೋಟು ಹೊಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿರೇನು ? ಅಂತೆಯೇ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೊಲಿಸಿ ಇಟ್ಟೆ ” ಎಂದಳು. ಆ ಕೋಟನ್ನು
ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪುನಃ “ ಅದನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಸಿಕ್ಕುವದು. ಚಳಿಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು
ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಮರೆಯಬೇಡಿ, ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು.

“ ಒಳ್ಳೇದು ” ಎಂದು ಶೇಖರ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಒಂದೇ ಸವನೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಬಳಿಕ ಒಮ್ಮೆಲೆ “ ಆಗದು, ಇದಾ
ಗದು—ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆಗದು ! ” ಎಂದ.

“ ಏನು ಶೇಖರಣ್ಣ, ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಆಗದೆ ? ”

“ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ. ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. — ಒಳ್ಳೇದು. ಲಲಿತಾ,
ಆಮ್ಮನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿಯಾ ? ”

“ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಮಧ್ಯಾನ್ಹದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ
ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ” ಎಂದು ಲಲಿತೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು
ಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಿಗಿಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ಒಳ್ಳೇದು,
ಲಲಿತಾ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುವದು ? ಹೇಳ
ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ಏಕೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿ
ದಳು.

“ಏಕೆನ್ನುವದನ್ನು ನಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಲಲಿತಾ” ಎಂದು, ಪುನಃ ಆದನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕ. ಮಾತನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ “ನೀನೇನೊ ಹೆರವರ ಮನೆಗೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲ ಹೋಗುವವಳು. ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೋಗಲು ಮರೆಯಬೇಡ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಮಾನು ಸಿಕ್ಕದೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದು” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಕೋಪದಿಂದ “ಹೋಗಿ—” ಎಂದಳು.

ಈವಾಗ ಶೇಖರನಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. “ಹೋಗಿ—ಎನ್ನುವದರ ಅರ್ಥ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ತಮಾಷೆಯಲ್ಲ ಲಲಿತಾ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಾಕ್ಸೆ ಎಂತಾಗುವದು? ನಾನೇನೊ ಪೋಕೀ ಮನುಷ್ಯ. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆಳುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆವರು ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಟ ಕಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವರು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದು ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಸಿನ್ನ ಮಾನವನಂತೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಂಚಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪರ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವದು. ಒಳ್ಳೆದು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಆಗುವದು” ಎಂದ.

ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದವಳೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋದಳು ಲಲಿತಾ. “ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಬಂದುಹೋಗು” ಎಂದು ಶೇಖರ ಕೂಗಿಹೇಳಿದ.

ಲಲಿತೆಗೆ ಶೇಖರನ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸಿದರೂ ಕೇಳದವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ ಅವಳು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ದಡದಡನೆ ಇಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋದಳು. ಕಮನೀಯ ಕೌಮುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅನ್ನಾಕಾಲಿಯು ಚೆಂಡುಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಲಲಿತೆಯು ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ “ಮಂಜು

ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ ಕಾಲಿ?" ಎಂದಳು.

“ಮಾಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈವೊತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ?”

“ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ!”

“ಅಕ್ಕ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ವರೆಗೂ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮುಂಚೆ, ತಂದೆಯವರು ಈವೊತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು. ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಡಮಾಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಂದಿ ನಗುವರು. ಅದ ಹಾಗೆ ಈವೊತ್ತಿನ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆದು, ಅಕ್ಕ, ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ. ಮೆರವಣಿಗೆಯವರಿಗೋಸ್ಕರ ಮಿತಾಯಿ ತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಲಲಿತೆಯು ನಕ್ಕು, “ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾದಾಗ ಅಕ್ಕನ ನೆನಪು. ಹೋಗು, ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ, ಹೋಗು. ಒಳ್ಳೆದು, ಕಾಲಿ, ಚೆಂಡುಹೂಗಳಿಂದ ಮದುವೆ ಯಾಗುತ್ತವೆಯೇನೆ?” ಎಂದಳು.

ಕಾಲಿಯು ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಪಾವನವ ಮಾಡುತ್ತ “ಎಲ್ಲಾ ಆಗುತ್ತೆ. ಹೂಗಳು ದೊರೆಯದೇ ಹೋದರೆ ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೂಗಳಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಕ್ಕ, ನನಗೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತು” ಎಂದು ಮಿತಾಯಿ ತರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಅಲ್ಲೆಯೇ ಕುಳಿತು ಆ ಹೂಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಳ್ಳಾತನ ಹೇಳಿ ಬಂದೆ. ಶೇಖರಣ್ಣ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಆವರು ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ” ಎಂದವಳೇ ಕಾಲಿಯು ಶೇಖರ ನಾಥರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅನ್ನಾಕಾಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಹುಷಾರ ಹುಡುಗಿ. ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಶೇಖರಣ್ಣನಿಗೆ ಔತಣ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದು “ ಲಲಿತಕ್ಕ, ಶೇಖರಣ್ಣ ಒಂದು ಮಾಲೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನೀವೇ ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬನ್ನಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮದಿಷೆಯ ಮುಮೂರ್ತ ಬಹಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಇನ್ನು ಸಮಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

“ ಇದು ನನ್ನಿಂದಾಗದ ಕೆಲಸ, ಕಾಲಿ. ನೀನೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ. ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಕೊಡಿ. ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ ” ಎ ದು ಕೈ ನೀಡಿದಳು.

ಕಾಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಕೊಡುತ್ತ ಯೋಚಿಸಿ ನಿಂತಳು. ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. “ ಒಳ್ಳೇದು, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇ ಕೊಟ್ಟುಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು ಲಲಿತಾ.

ಕಾಲಿಯು ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದ “ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ, ನನಗೆ ಹೊರಲಾರದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಿದೆ ಮಾಡೋಕೆ. ಸಾಯೋದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸಮಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದಳು.

ಕಾಲಿಯು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಲಲಿತೆಯು ನಕ್ಕಳು. “ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದೀಯಾ ! ” ಎಂದು ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಶೇಖರಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದಳು. ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿನೋಡಿದಳು. ಶೇಖರ ಏಕಾಗ್ರ ಭಾವದಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಶೇಖರನ ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಲಲಿತೆಯು ಬಂದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ಚಕಿತಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗರೂಕಶೆಯಿಂದ ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದವಳೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಕೆಳಗೆ ತ್ಪರೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಶೇಖರನು ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದು “ಕಾಳಿ!” ಎಂದ. ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರನಾಗಿ “ಇದನ್ನೇನು ಮಾಡಿದೆ ಲಲಿತಾ!” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಎದ್ದು ನೀನು ಶೇಖರನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಭಾವವನ್ನು ಓದಿದಳು. ಸಲ್ಪ ಸಂಶಯದಿಂದ “ಏಕೆ, ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ಪುನಃಬಿಚ್ಚಿ ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ “ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಹೋಗು ಹಾಗಾದರೆ, ಕಾಳಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾ— ಈವೊತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ!” ಎಂದ.

ಈವಾಗ ಶೇಖರನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕಣ್ಣುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವಳ ಮುಖವುಂಟಲವು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿತು. “ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತ ಭರದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಶೇಖರನು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕೂಗಿ “ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ಲಲಿತಾ ಕೇಳಿ ಕೇಳು— ಅಗತ್ಯವಾದುದೊಂದು ಕೆಲಸವಿದೆ” ಎಂದ.

ಶೇಖರನ ದನಿಯು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆದರೂ ಪಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವಳು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಓಡುತ್ತ ತನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದಳು. ಕೆಂಪು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು.

ಐದು ಅರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶೇಖರನ ಸಂಗಡ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಎಂದೂ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಇಂದಿನಂತಹೆ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖರನ ಸ್ವಭಾವ ಸಾಗರದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಅವನು ಎಂದೂ ತನಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ತನಾಷೆ ಮಾಡಿದರೂ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಾತನ್ನು ಇಷ್ಟು ತನಾಷೆಯಿಂದ ಆಡಬಲ್ಲನೆಂದು ಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದುಕುಳಿತಳು. ಶೇಖರನಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ

ವಿದೆಯೆಂದು ಒಳಗೆ ಕೂಗಿದರು. ಹೋಗಲೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾಸಿಯು ಬಂದು “ಶೇಖರ ಬಾಬೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ನಡೆ” ಎಂದು ದಾಸಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಶೇಖರಣ್ಣ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವದು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಕೇಳಿದಳು “ಏತಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದಿರಿ?”

ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತ “ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೇಳುವೆ. ಹೇಳಿಬಿಡಿ.”

ಶೇಖರನಿಗೆ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದನು. “ಆಡಲಿಡುತ್ತಾ ಏನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ?” ಎಂದ.

“ಸಾಕು ಹೋಗಿ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆದೇ ಮಾತು!”

“ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪು? ನೀನೇ ಮಾಡಿದೆ—”

“ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಆ ನೀನು.”

“ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದ್ದು ಲಲಿತಾ. ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ, ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಆರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ, ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸರಿದು ಬಾ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ. ನಾನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

“ಸಾಕು ಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ತಮಾಷೇನ. ನೀವು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರೋದಿಲ್ಲ,—ಕೊಡಿ ಬೇಗನೇ, ಮಾಲೆಯನ್ನು ವಾಪಸುಕೊಡಿ.”

ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪತ್ರದ ಕಡಿ ನೋಡುತ್ತ “ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಅಂತಾ ಹೆಳ್ತೇನೆ” ಎಂದ.

“ಅಲ್ಲಿದಾನೇ ಎಸೆದುಬಿಡಿ.”

“ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿನಾ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎ-ವವಳೇ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಲಲಿತೆಯು ಹೋದಳು, ಆದರೆ ಕೆಳಗೆ ಕೋಗಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ತೆರೆದಿದ್ದ ಮಾರ್ಗವೇ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಶಿಲಿಂಗು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಳು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಉದಯಿಸಿದ್ದ. ಚಳಿಗಾಲ ವಿದ್ಯುದರಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಅಷ್ಟು ಶುಭ್ರವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಸಕುಮಸ ಕಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಹರಡಿತ್ತು. ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶ. ಒಂದು ಸಲ ಶೇಖರನ ರೂಮಿನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಈವಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಚಂದ್ರಮನ ಶೀತಲ ಕಿರಣಗಳಿಂದಲೂ ತಣ್ಣಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಗಳು ತುಂಬಿದವು. ಶೇಖರನ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನರಿಯದಷ್ಟು ಅವಳು ಚಿಕ್ಕವಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅವಳ ಮರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಎಟನ್ನು ಹಾಕುವಂತಹ ಈ ಉಪಹಾಸದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಏಕೆ? ತಾನು ಎಷ್ಟು ತುಚ್ಛಳು, ಕೀಳಳು ಎನ್ನುವದರ ಅರಿವು ಆಗುವಷ್ಟು ಅವಳು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ಅನಾಥಳೂ ನಿರುಪಾಯಳೂ ಆಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವದೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಶೇಖರನೂ ಶೇಖರನ ತಾಯಿಯೂ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನವರು ಎನ್ನುವವರು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಅತ್ಯಂತ ಪರಕೀಯನಾದರೂ ಅವಳ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವನೆಂದು ಎಂದಿದ್ದ ಗಿರೀಂದ್ರ.

ಲಲಿತೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಮನದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು—ಕಲ್ಪತ್ತೆಯ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಎಷ್ಟು ಕೀಳಾಗಿದೆ! ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕೆಳಗಿದ್ದಾರೆ!

ಇಂತಹ ಮಾವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ನೇಣಿನ ನುಲಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆತ್ಮ ಸರಿಸಮಾನಸ್ವಂದರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ಪುದುಪೆಯ ಮೂಲೂ ನಡೆದಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ತಡವಾದರೂ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ವಿವಾಹವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಯ. ಈ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನವೀನರಾಯನ ಕೈಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಮೊನ್ನು ಮೊರೆಯುಂಟೆಂದು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಪುನಃ ಶೇಖರನಾಥರು ತನ್ನ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಇಂತೇಕೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು! ಇವೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಲಿತೆಯು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಮೈಪುರೆತು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು—ಶೇಖರನಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಶೇಖರನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಳೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಚೆಂಡುಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಅವಳ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಳುವು ಬಂತು. ಕೆಲವು ಗಡ್ಡದವಾಯಿತು ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಗೊಡದೆ, ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಭಗ್ನಸ್ವರದಿಂದ “ಹೀಗೆಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ?” ಎಂದಳು.

“ನೀನೇಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ?”

“ಏತಕ್ಕೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ” ಎಂದವಳೇ ಹಾರವನ್ನು ಹರಿಯುವದಕ್ಕೆ ಕರವನ್ನು ಎತ್ತಿದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಶೇಖರನ ನೇತ್ರಗಳು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದಳು. ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹರಿಯುವ ಧೈರ್ಯವು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ರೋದಿಸುತ್ತ “ನನಗಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿ ನನ್ನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ!” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರನು ಈ ವರೆಗೂ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಲಲಿತೆಯ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ತಂಭಿತನಾದ. ಇವು ಬಾಲಿಕೆಯರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲ! “ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಅಥವಾ ನೀನು ನನ್ನ

ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ? ” ಎಂದ.

ಲಲಿತೆಯು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು, ಅಂಬುತ್ತು ಅಂಬುತ್ತು “ನಾನಾವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದೆ ? ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರನು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ತಡೆದು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮಮತೆಯಿಂದ “ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಈವಾಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನೀನು ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಸಾಸು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ ಲಲಿತಾ ! ” ಎಂದ.

ಇವರೂ ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತೆಯು ತಲೆ ಬಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಚಂದ್ರಮನು ತನ್ನ ಪೋಷಕಲೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದನು. ಮಹಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕಾಲಿಯು ಚೊಂಬೆಯ ಮದಿವೆಯ ಮಂಗಲವಾದ್ಯವು ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮಂಜುಳನಾದವು ಚಂದ್ರನ ಕೌಮುದಿ-ತುಂಬುರಿಯ ಇನಿದಾದ ನೌದದಲ್ಲ ಬೆರೆತು ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುಮಧುರವಾಗಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಮಂಗಲವಾದ್ಯವನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ “ ಈವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಲ್ಲ ನಿಲ್ಲ ಬೇಡ; ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗು ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಇಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಲಲಿತೆ “ ಹೋಗುವೆ ” ಎಂದು ಶೇಖರನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಚಂದ್ರಭಾಲವನ್ನಿಟ್ಟು ವಂದಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು “ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿ ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ನಕ್ಕ. ಮನದೊಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿದ. ಬಳಿಕ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಒಲವಿನ ವೇಗದಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಮನೋಹರವಾದ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಧುರವಾದ ಮುದ್ದನ್ನಿಟ್ಟ. “ ನಾನೇನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನಿಂದ ಅದು ನಿನಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯುವದು ” ಎಂದು ನುಡಿದ.

ಲಲಿತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪುಲಕಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಸರಿದು ನಿಂತು “ ಸರಿ, ಆಕಸ್ಮಾತ್ ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದ್ದ ರಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೊ ? ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ನಗುತ್ತ “ ಇಲ್ಲ, ಹೀಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳದಿನಗಳಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಕ್ಕ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈವೊತ್ತು ಸಮಯವು ದೊರಕಿತು. ನನಗೆ ಭರವಸೆಯಾಯಿತು—ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನಾನಿರಲಾರೆ—ಇದನ್ನು ನಾನಿಂದೇ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದೆ ” ಎಂದ

“ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕಂಡುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿ ಗಳನ್ನು ಉಗುಳುವರು, ಅಮ್ಮನವರಿಗೂ ದುಃಖವಾಗುವದು. ಹೀಗಾಗದು ಶೇ— ”

ಲಲಿತೆಯು ಮಾತು ಮುಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ “ ನಿಜ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಯವರು ಸಿಟ್ಟಾಗುವರು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯವರು ಅನಂದದ ಉದಧಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುವರು. ಆಯಿತು. ಆಗಬೇಕಾದದ್ದೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನಾರ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಂಧನ ವನ್ನು ನೀನು ಮುರಿಯಲಾರೆ, ನಾನು ಮುರಿಯಲಾರೆ, ಯಾರೂ ಮುರಿಯಲಾರರು. ಹೋಗು ಲಲಿತಾ, ನನ್ನ ಲಾವಣ್ಯದ ರಾಶಿ, ಹೋಗು, ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡು ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

೮

ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸಮೀನರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಗುರುಚರಣರು ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸಮೀನರಾಯರು “ ಹಾಂ ಹಾಂ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ. ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡಿ. ಈವಾಗ ನಾನು ಪುನಃ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಾರೆ. ನೀವು ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟರಾದಿರೊ ಇಲ್ಲವೋ ? ಹೇಳಿ ” ಎಂದರು.

ಬಡ ಗುರುಚರಣರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮುಂಚೆ ಅವರು ದಿ'ಕ್ಷೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಈವಾಗ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜ

ದವರು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಬಂದು ನವೀನರಾಯರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುರುಚರಣರೂ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ, ನವೀನರಾಯರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಗುರುಚರಣರು ಹಾಗೆಯೇ ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೋದನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವು.

“ ಹೇಳಿ, ಈ ಸುದ್ದಿ ಸುಳ್ಳೋ, ನಿಜವೋ ? ” ಗರ್ಜಿಸಿ ಕೇಳಿದರು ನವೀನರಾಯರು.

ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿದ ಕಂಠಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ “ ನಿಜವು ರಾಯರೆ ” ಎಂದರು ಗುರುಚರಣರು.

“ ಇಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ನೀವು ? ೬೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ ನಿಮಗೆ—ಮತ್ತು ನೀವು—” ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು ನವೀನರಾಯರ ಮುಖದಿಂದ.

ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಮ್ಮಿ ಗದ್ದದಕಂಠವನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುಚರಣರು “ ಏನು ಹೇಳಲಿ ರಾಯರೆ ? ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇರಲೋ ಅಥವಾ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತುಹೋಗಲೋ ಎನ್ನುವದು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಹತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇರುವದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಎನಿಸಿತು ” ಎಂದರು.

ನವೀನರಾಯರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ “ ಸರಿ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಿದಿರಿ. ಸ್ವತಃ ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಾತಿ-ಧರ್ಮವನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದಿರಿ ! ಹೋಗಿ, ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಮುಖವನ್ನು—ನಿಮ್ಮ ಕೃಪವಿತ್ರ ಮುಖವನ್ನು—ತೋರಿಸಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರ ಮತ್ತು

ಹಿತ ಮಾಡುವವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ. ಸಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಹೊಲೆಯರ ಹುಡುಗರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ” ಎಂದು ಗುರು ಚರಣರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಗುರುಚರಣರು ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಎದ್ದುಹೋದರು.

ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲ ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಏನು ದಂಡ ವಿಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುವದು ನವೀನರಾಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಈವಾಗ ಗುರುಚರಣರು ಬಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರು, ಪುನಃ ಸಿಕ್ಕುವ ಹಾಗೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಗುರುಚರಣರನ್ನು ಕೀಳು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ನೋಡಬೇಕು? ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಳುಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಬರಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ವಿಧದಿಂದ ಅವರ ಕೋಪಾಂಗಿಯು ಕೊಂಚ ಆರಿತು.

ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ಸಮಾಚಾರವು ಭುವನೇಶ್ವರಿಂದೇವಿಯವರಿಗೆ ಶೇಖರನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಕೇಳಿ ಆತ್ತರು ಅವರು. “ ಶೇಖರ, ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು? ” ಎಂದರು.

‘ ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರೆನ್ನುವದು ಶೇಖರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. “ ಅಮ್ಮಾ, ನೀವೇ ಅವರನ್ನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಕೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಹುಡುಗಿಯರ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡುವದು ಅವರಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪ, ಬಡತನ. ವಿವಾಹ ಮಾಡುವದು ಸಾಧಾರಣ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರುವದಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ ಏನು ಮಾಡೋಕೆ ಆಗುತ್ತೆ ಮಗೂ? ಹೀಗೆಯೇ ಯಾವ ಯೋಚನೆಯೂ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಮಾಡದೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯೋ? ಮೂರ್ಖತನವೋ? ಬೇಸತ್ತು ಧರ್ಮ ಬಿಡುವುದಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಬಿಡಬೇಕಾಗುವದು ಬಲ್ಲೆಯೇ !

ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವನೇ ಗುರುಚರಣರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ” ಎಂದರು ಭುವನೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಯವರು.

ಶೇಖರನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು “ನಾನು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾನವಳ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ರಿಶೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ಗುರುಚರಣರು ನನ್ನೊಡನೆ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಮದುವೆಯ ತಯಾರಿ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ ” ಎಂದರು.

ಶೇಖರ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ, ಅಮ್ಮ. ಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮಾವ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮಾವನವರು ಅವಳಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಆಪ್ತರೂ ಕೂಡ ಆಲ್ಲ. ಲಲಿತೆಗೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ” ಎಂದ.

“ ನೀನು ಹೇಳುವದೇನೂ ಸರಿ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ರೀತಿ ನಿತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಆಗಬೇಕು. ಹಟವಾದಿಗಳು ಅವರು. ಎರಡನೆಯವರ ಮಾತಿನ ಕಡಿ ಗಮನವನ್ನೇ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳು. ”

ಶೇಖರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದ.

ಈವಾಗ ಪರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವಿರಲು ಶೇಖರನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲೊಲ್ಲದು. ಅನ್ಯಮನಸ್ಸುನಾಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಹೀನನಾಗಿ ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ, ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ ಕೆಲವು ದಿನ ಆಲಿದಾಡಿದ. ಅದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬೇಗನೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು “ ಅಮ್ಮ, ಬಹಳ ಬೇಜಾರ ಬಂತು. ನಡೆಯಮ್ಮಾ, ಮನೆಗೆ

ಹೋಗೋಣ” ಎಂದ.

“ ಹೌದು ಮಗೂ, ನನಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಜಾರ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನಡೆ, ಊರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ” ಎಂದರು ಭುವನೇಶ್ವರದೇವಿಯವರೂ.

ತಾಯಿ ಮಗ ಇರ್ಪರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗ ಮುಚ್ಚಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಇನ್ನು ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಡುವದು, ಮಾತನಾಡುವದು ಅತ್ಯಂತ ಅಸಂಭವವೆಂದು ಆರಿತುಕೊಂಡರು.

ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಶೇಖರನ ಹತ್ತರವಲ್ಲಿಯೇ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆತ್ತ ಇತ್ತ ಕಡೆಯ ಒಂದೆರಡು ನುಡಿಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ “ ಆ ಮನೆಯ ಗಿರಿಂದ್ರನೊಡನೆ ಲಲಿತೆಯ ವದಿವೆಯ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಇದು ನನಗೆ ವೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು ” ಎಂದರು.

“ ಯಾರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ? ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿದರು ? ”

“ ನಾನು ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಊಟವಾಡಿ ಅವರು ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ಬಂದೆ. ಲಲಿತೆಯ ಅತ್ತೆಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಪಾಪ. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಊದಿ ಕೊಂಡಿವೆ” ಎಂದು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರು ಕಣ್ಣೊರೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ ಎಲ್ಲವೂ ದೈವವ ಆಟ ಶೇಖರ ! ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಳಿಸಲಾರರು. ದೋಷವನ್ನಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಹೇಳು ? ಗಿರಿಂದ್ರನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ. ಆಸ್ತಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಹುಡುಗಿಗೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದರು.

ಶೇಖರನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿತ್ತಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ಊಟವೇ ಅವನಿಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರು ಎದ್ದು ಹೋದರು. ಅವನೂ ಊಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೈಬಾಯಿ ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ರೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡ.

ಮರುದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ದೂರ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗುರುಚರಣರ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಟೀ-ಪಾರ್ಟಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ತಮಾಷೆ—ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತುಕಥೆ ನೋಡುತಲುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಖರನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ ಕೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಕೂಡಲೇ ಗೌಬಾಶಾಂತವಾಯಿತು. ತಮಾಷೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸರ್ಕಾರ ಮುಖಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಶೇಖರನು ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಸಮಾಚಾರ ಲಲಿತೆಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಿರೀಂದ್ರನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಶೇಖರನನ್ನೇ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಗಿರೀಂದ್ರ ಗೋಡೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲಾರ ಭಿಸಿದ. ಗುರುಚರಣರು ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಿಶ್ಚೇಷರಾದರು. ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಲಲಿತೆ ಓಂಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಸಲ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡಿ ಪುನಃ ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು.

ಗುರುಚರಣರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಮಾಡಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ನಗುತ್ತ “ಒಮ್ಮೆಲೆ ಶಾಂತವಾಯಿತಲ್ಲ!” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಗುರುಚರಣರು ಅತಿ ಕ್ಷಣವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನಿತ್ತರು. ಏನೆನ್ನುವದು ಆರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗುರುಚರಣರ ಭಾವ ಶೇಖರನಿಗೆ ವಿದಿತವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ತಾನೇ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ. ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆನೆಂಬುದನ್ನೂ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ-ಪ್ರಯಾಗದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ

ದೃಷ್ಟಿ ಅಪರಿಚಿತ ಯುವಕನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

ಗುರುಚರಣರು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಹುಡುಗನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು “ಇವರು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಗೆಳೆಯರು. ಒಂದೇ ಊರಿನವರು. ಒಂದೇಕಡೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದಿದವರು. ಈವಾಗ ಶ್ಯಾಮಬಾಜಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಗಿರೀಂದ್ರನ ಪರಿಚಯವಾವಂದಿನಿಂದ ಅವರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.”

ಶೇಖರ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ “ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ!” ಎ.ದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು “ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರೇ ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕುರಲವಷ್ಟೇ?” ಎಂದ.

ಗುರುಚರಣರು ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖರ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ “ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತೀರು ತಮ್ಮಾ. ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಡ. ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿಯಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು.

“ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಮನೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೋದ.

ಗುರುಚರಣರ ಹೆಂಡತಿಯ ರೋದನ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬಂತು ಒಳಗಿನಿಂದ. ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಂಚಿಯ ಚುಂಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಗಿರೀಂದ್ರ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಿಡಿಲಿಯ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಲಲಿತಾ ಪೊದಲಿ ಎದ್ದು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದಳು.

ಶೇಖರ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹಿತ್ತಲ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಶೇಖರನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವನ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದ ಮೇಲೆ ಮಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಏನೋ ಮೂಕಭಾವದಿಂದ ಬೇಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು “ನನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ?”

ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ನನಗೆ ಯಾವ ಪತ್ರವೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಬರೆದಿದ್ದೆಯೇನು?”

“ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದವು ಆದರಲ್ಲ. ಅದು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನ ಸಮಾಚಾರವೂ ನಿಸುಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈವಾಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಹೇಳಿ.”

ಶೇಖರ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀ? ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ ನಿನಗೇಕೆ? ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ?” ಎಂದ.

ಶೇಖರನನ್ನು ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು “ಏತಕ್ಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೀರೋ?”

“ಹೌದು. ನಾನಾರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೀಯಲಿ?”

“ನನಗೆ ಕೊಡಿ. ಮತ್ತು ರಿಗೆ ಕೊಡುವಿರಿ?”

“ನಿನಗೇಕೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ನಾನು? ಕೊಟ್ಟರೂ ನೀನು ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವೆಯೇನು?” ಶೇಖರನ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಕರುಣೆ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಲಲಿತೆಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಪುನಃ ಶೇಖರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ “ಸಾಕು, ಹೋಗಿ. ಈವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ದಮ್ಮಯ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತೀನೆ. ನಿಮ್ಮಪಾದಕ್ಕೆ ರಗುತ್ತೀನೆ. ಹೇಳಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಕೂಡ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಜಿಕೆಯಾಗುತ್ತೆ” ಎಂದಳು.

“ಅಂಜಿಕೆ ಎಂತಹದು?”

“ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಿಮ್ಮದೂ. ನೀವು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ವರೂ ದೂರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಮಾನನವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಜಿಕೆ ಬರದೆ ಏನು ಮಾಡೀತು? ಈವಾಗ ಅಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನೀಯದಿದ್ದರೆ?” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು “ಹೌದು, ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಾನ

ಅನ್ಯರಿಂದ ಆಗಣಿತ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದವರು, ನಾವು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದವರು” ಎಂದ.

ಅಡಿಗೆಮನೆಯಿಂದ ಅನ್ನಾಕಾಲಿ ಕೂಗಿದಳು—“ಲಲಿತಕ್ಕ, ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.”

“ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎದು ಕೂಗಿ ಹೋಗುವ ಮೊದಲನೆ ಹೇಳಿದಳು “ಮಾವನವರು ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ನಾನು ಸೇರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆನ ಸಮಾಜದವರೊ ನಾನೂ ಅದೇ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದವಳು. ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಬೇರೆ ಇಡದೆ ಹೊಂದರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಇಡಲಾರದು. ಗಿರೀಂದ್ರ ಬಾಬೂಗಳಿಂದ ಹೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮಾತು. ನಾನು ಅವರ ಹಣಗನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಂತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಡವಾಗಲಿ ಅವನ್ನು ತೀರಿಸಲೇಬೇಕು.”

“ಅಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಕುವವು?”

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾ ಲೇಖರನ ಕಡಿ ನೋಡಿ “ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನನಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಿಕ್ಕುವವು” ಎಂದಳು.

ಸಂಯಮದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲೇಖರ. ಅವರೇ ಒಳಗೆ? ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈವಾಗ ಆ ಕುದಿಯು ಹೊರಬಿತ್ತು. ಆವೇಶದಿಂದ “ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾವ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಿರುವನಲ್ಲ?” ಎಂದ.

ಕತ್ತಲಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮುಖದ ಭಾವವು ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವನ ದನಿಯಿಂದ ಅವನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ, ದೃಢತೆಯಿಂದ “ಇದು ಸುಳ್ಳು. ನನ್ನ ಮಾವನಂತಹ ದೇವತಾಪುರುಷರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದು ವಿರಳ. ಅವರನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜರೆಯಬೇಡಿ. ಅವರ ದುಃಖದ ಆಳವು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ದಿರಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು

ತಡೆದು ಮತ್ತೆ “ ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ವಾತು ನಡೆಯುವ ಮೊದಲೇ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮಾರುವ ಅಧಿಕಾರ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮಾರುವ ಅಧಿಕಾರ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ನನಗೇ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವ ಭಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಲು ಬಯಸಿದರೆ ಅವರೈವಾಗಿ ಮಾರಬಿಡಿ ” ಎಂದಪಳೆ? ಶಿಖರನ ಉತ್ತರದ ಮಾರ್ಗ ನೋಡದೆ ಅತಿಲಿಂಗದ ದ ಅಡಿಗೈರು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟೆನು.

೯

ಶಿಖರ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷ್ಣುಲನಾವ. ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಲಾರ ಭಿಸಿತು. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಲಲಿದಾಡಿ ಮನಗೆ ಬಂದ. ಊಟಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಫಲಾಪಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯೋಚನಾ-ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ. ನಿನ್ನ ಯಾವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಇಷ್ಟು ಮಡುಗಿ ಲಲಿತೆ ಇದು ಇಷ್ಟು ಮುಷಾರಿಯಾದಳೆ! ಇಷ್ಟು ಇಂಶಪೆ ಮಾಪುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಡಳೆ! ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ವಾಚಾಲ ಹೆಗಸರತೆ ನನ್ನೆವರಿಗೆ ನಿಂತು ಇಂಶಪೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಬಂತೆ!

ಲಲಿತೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೈಯ; ಕೋಪ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಲಲಿತೆಯು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಲ್ಲ, ತಾನೇ ಎಂದು ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ.

ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಅವನು ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವಳೊಡನೆ ಕಲ್ಪನಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ದುಃಖಹಾನಿಯ ಲೆಕ್ಕವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ — ತನ್ನ ಭಾವೀ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಲಲಿತೆಯ ಸಂಬಂಧವು ಎಷ್ಟು ಇದೆ? ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಜೀವನವು ಎಷ್ಟು ದುಃಖಮಯವಾಗುವದು? ಚಿಕ್ಕದಿನಿಂದಲೇ ಲಲಿತೆಯು

ತನ್ನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ ತಾನು ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಬಂಧುಬಳಗದವರಂತೆ ವಿಶೇಷ ಮಮತೆಯಿಂದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಚಾರವೂ ತನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಲಲಿತೆಯೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗಲು ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಂದಿರು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನಗೆ ದೊರೆಯದೆ ಹೆರಸರವಳು ಆಗಬಹುದು. ಇದೇ ತೆರನಾದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನಾದಿನ ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರತಾರೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಲಲಿತೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾರಸನ್ನು ಹಾಕಿ (ಅನ್ಯರೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ) ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದ.

ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗುರುಚರಣರ ಧರ್ಮಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಬಾರದು, ಅವಳಿಂದ ತನಗೆ ಸುಖವೇ ಸಿಕ್ಕಲಿ ಅಥವಾ ದುಃಖವೇ ದೊರೆಯಲಿ. ಹೆಗಲೂರಾತ್ರಿ ಇದೊಂದೇ ಚಿಂತೆ ಅವನಿಗೆ. ಲಲಿತೆಯ ವಿಚಾರವೇ ವಿಚಾರ ಅವನಿಗೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಲಲಿತೆಯ ಸ್ನೇಹೋಕ್ತಿಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಚಾರದ್ವಾರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟವು. ವಿಚಾರಧಾರೆಯು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆವಾಗ ಲಲಿತೆಯು ದೊರೆಯುವಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಇತ್ತು. ಈವಾಗ ಲಲಿತೆ ಸಿಕ್ಕುವದು ಅಸಂಭವವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವನನ್ನು ಮುತ್ತಿತು.

ಶ್ಯಾಮಬಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ವಿವಾಹದ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೂ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ನವೀನರಾಯರು ೧೦-೧೫ ಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಕಾಸು ಕಡಿಮೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನವೀನರಾಯರು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಶೇಖರನ ತಾಯಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧ ಸರಿಬರದ್ದರಿಂದ ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ಶೇಖರನ ಒಂದು ಚಿಂತೆಯು ದೂರಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದೇ ಶೇಖರನ ಸಮಸ್ಯೆ. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ಬಗೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ವಿವಾಹವು ಆಗಿದೆ, ತದ್ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುವದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ನಂಬಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ವಿಚಾರ ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು; ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಬಂಧನವನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಮುರಿಯಲಾರರು ಎಂದು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟ.

ಆಗ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮೂಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಆತನ ಶುಭ್ರಕೀರ್ತಿಗೆ ಜಿಳದಿಂಗಳು ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಹಾರವು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಹಾರುವ ಹೃದಯವನ್ನು ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಮೋಹವಿತ್ತು. ಪ್ರೇಮೀಬನರು ಅಧರ-ಸುಧೆಯೆಂದು ಕರೆಯುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಆಗ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ, ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಭಾವನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಲೋಲುಪ ತಂದೆಯ ರೌದ್ರಾವತಾರವು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಆದುದರಿಂದ ತಾಯಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಮುಖಾಂತರ ತಂದೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸರ್ವವಿಧವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸುಖದಿಂದ ಲಲಿತೆಯೊಡನೆ ಜೀವನವನ್ನು ವ್ಯತೀತ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈವಾಗ ಗುರುಚರಣರ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದ್ವಾರವು ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ದುರ್ದೈವವೇ ತನ್ನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆನಿಸಿತು.

ಶೇಖರನು ಒಂದು ನೀಳವಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸಲ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದ " ಈವಾಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು? "

ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಅವನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕದಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ದೊಡ್ಡವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳು ಬಂದು ಸಲ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಳು. ತಾನು ಶೇಖರನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಇವತ್ತು ನಾಯಂಕಾಲ, ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಪಕ್ಷಸ್ಥಳವ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಸಲ ತಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪುನಃ ಆದನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಏನೋ ಮೂಕಭಾವದಿಂದ ಬೇಡಿದಳು.

ಗಿರೀಂದ್ರನೊಡನೆ ಲಲಿತೆಯ ವಿವಾಹದ ಮಾತು ನಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳು ಇವತ್ತೆಂದೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೀಯುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಇವ್ವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವದಿಲ್ಲ.

ಶೇಖರನ ಕುಣುಕಳು ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಮುಖವು ಕೆಂಪೇರಿತು. ನೀ! ಅವನು ಮಾಲೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಮುದ್ದಿಟ್ಟಿದ್ದ! ಲಲಿತೆಯು ಬೇಡವೆನಲಿಲ್ಲ—ದೋಷವಲ್ಲವೆಂದು, ಶೇಖರನಿಗೆ ಮುದ್ದಿಡುವ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಅವಳು ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈವಾಗ ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕೈಫಿಯತ್ತು ಅವನು ಕೊಡುನೋ?

ತಂದೆತಾಯಂದಿರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಲಲಿತೆಯೊಡನೆ ಶೇಖರನು ಮದಿಯಾಗಲಾರ. ಆದರೆ ಗಿರೀಂದ್ರನೊಡನೆ ಲಲಿತೆಯ ಮದುವೆಯು ಆಗದು ಎನ್ನುವದರ ಕಾರಣವು ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೋರಿಸುವ ?

೧೦

ಲಲಿತೆಯು ತನಗೆ ದೊರಿಯುವದು ತೀರ ಅಸಂಭವವೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಅವಳ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮೊದಮೊದಲು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಲಲಿತೆಯು ಬಂದು, ಹಿಂದೆ ಗೃಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಕೈಫಿಯತ್ತು ಕೇಳಿದರೆ ತಾನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ

ಕೊಡಬೇಕು? ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಅವನಿಂದ ಕೈಪಿ ಯತ್ತು ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾತು ಹೊರಟಿತೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ? ಎನ್ನುವದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಗುರುಚರಣದ ಮನೆಯಿಂದ ಇವನ ಮನೆಗೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಖರನ ಕೊಠಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ತೆರೆದ ಮಾರ್ಗಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತರೆ ಗುರುಚರಣದ ಮಾರ್ಗಿಯ ಮೇಲಿನವೆಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮಾರ್ಗಿಯ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ದರ್ಶನವು ಆಗುವರೆಂದು ಕೆಲವು ದಿನ ಮಾರ್ಗಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ವಿಘ್ನವು ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಶಿಖರನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು “ಎನೇ ಆಗಲಿ, ಮುಗಲು ಕಡಿದು ಬೀಳಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಚಾತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದು” ಎಂದ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಡರೆಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅದು ಈವಾಗ ಸತ್ಯವೆಂದು ಅವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲ ಇದೊಂದು ಮರ್ಬಲತೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವಂದಿಸಿದ. ಅವನು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ತರದ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವನ ಅಂತಃಕರಣದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಥೆಯು ಏಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಏಕೆ? ಲಲಿತೆಯು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ತನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವವನಕ ಹೀಗೆಯೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವಳೇ? ಲಲಿತೆಯ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ, ಅವಳು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಮನದಲ್ಲ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆ ಏಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ?

ದಿನಾಲು ಸಾಯಕಾಲ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶಿಖರನಿಗೆ; ತನ್ನ ರೂಮಿನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇವತ್ತೂ ಹಾಗೆಯೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನವೂ ಅವರ ಮನೆಯವರು

ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಾಲಿಯು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಏತಕ್ಕೋ ಬಂದಳು. ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಮುಖವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶೇಖರನು ಕೂಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಸ್ವರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ದಿನಾಲು ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗವು ಮುಚ್ಚಿದ್ದರ ಕಾರಣವು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಕಾಲಿಗೂ ತಿಳಿದುಹೋಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ “ಇತ್ತಿತ್ತ ಲಾಗಿ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ನೀನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲವೇನೋ?” ಎಂದು ಶೇಖರನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲ. ಏಕೆ?”

“ನಿನ್ನೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದೆ. ಪಾಪ. ಹುಡುಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಸೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಖವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಡಿಹೋಗಿದೆ. ವಯಸ್ಸಾದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಗಳ ವರ್ಷದ ಲಲಿತೆಯಂತೆ ಕಾಣುವದೇ ಇಲ್ಲ.” ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಭುವನೇಶ್ವರಿದೇವಿಯವರು “ಹೊಲಸು ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದಳು, ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಗಿನ ಬಳಿ ಹರಿದಿತ್ತು. ಮಗೂ, ಹತ್ತರ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ ವೇನೋ ಎಂದೆ. ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ. ಅವಳು ತನ್ನ ಮಾವನು ಕೊಡಿಸಿದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊ ಳ್ಳುವದೇ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೇ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ೫-೬ ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಸೀರೆ ಮುಂತಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲ ” ಎಂದರು.

ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುವದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕಂಠು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳು ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶೇಖರ ಒಂದೆಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರೇ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು—“ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವಾದರೂ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಸುಳಿದಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಸಿವು ಆದುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ತಿಂಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದು ಈಗಲೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಶೇಖರ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳು ಹೀಗೆಯೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಹಸಿದಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವದೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಬಾಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆಮ್ರಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಗಾಧಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಅತುಲ ಭಕ್ತಿಯೂ ಇತ್ತು; ಈವಾಗಲೂ ಇದೆ ಶೇಖರ. ”

ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವ ಸಾಹಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅತ್ತೇ ನೋಡುತ್ತ “ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆಮ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಏನೇನು ಬೇಕೆನ್ನುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ ವೇಕೆ? ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ ನಾನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳೆ ? ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಯವರು ಮೂಲಗೇಯ ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳಿಗೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗ ಬೇಕು ? ಗುರುಚರಣರು ದುಃಖದಿಂದ ಧರ್ಮಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದರು; ಆದರೆ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಿಸಿ ಪುನಃ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೇನೂ ನಾವು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಕೀಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆವು! ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತೆ ? ಅವರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದೂ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ತೊಂದರೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದು ನಾನು ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಗಿರೀಂದ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗ. ಅವರಿಗೆ ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಡನೆ

ಲಲಿತೆಯ ಮದಿವೆಯಾದರೆ ಹುಡುಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುವಳೆಂದು ಎನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಮುಂದಿನ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮದಿವೆಯೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಶೇಖರ “ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುವದೇನು? ಎಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತೆ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ ಸುದ್ದಿ. ”

ಮತ್ತೆ ಶೇಖರನೇನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು “ ತನ್ನ ಮಾವನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಲಲಿತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಹೌದು. ಸಾಪ ಎನು ಮಾಡುವರು? ಗುರುಚರಣರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ, ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ದೋಷವೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಸಿಕ್ಕುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ” ಎಂದರು.

ಶೇಖರನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಎದ್ದುಹೋದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಲಲಿತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪುನಃ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ.

ಶೇಖರನಿದ್ದ ಬೀದಿ ತೀರ ಚಿಕ್ಕದು. ಅದು ಅಗಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಜಟಕಾಗಾಡಿಗಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಇಷ್ಟು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಆ-೧೦ ದಿನಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಶೇಖರ ತನ್ನ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಜಟಕಾದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಜಟಕಾ ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಜಟಕಾ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಗುರುಚರಣರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಈ ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಅವರು ಮಲಗಿದ್ದ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದ. ಗುರುಚರಣರು ರವದಂತೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲ

ಗಿದ್ದರು. ಒಂದೆಡೆ ಗಿರಿಂದ್ರ ಮತ್ತು ಲಲಿತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮುಖಗಳು ಬಾಡಿದ್ದವು. ಗುರುಚರಣರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಡಾಕ್ಟರು ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು ಗುರುಚರಣರು. ಲಲಿತೆಯು ಮುಖದ ಮುಂದೆ ಸೆರಗು ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಕುಳಿತಳು.

ಡಾಕ್ಟರು ಅದೇ ಬಿದಿಯ ಬಳಿ ಇದ್ದವರು. ಶೇಖರನ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವರಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ರೋಗಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು ಶೇಖರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಆ ಮೇಲೆ ಗಿರಿಂದ್ರ ಬಂದು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಫೀಸು ಕೊಟ್ಟು. ರೋಗ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಲ್ಲ, ಅದರೂ ಹವೆ ಬದಲಾಯಿಸುವದು ಹಿತಕರವೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನಿತ್ತರು.

ಡಾಕ್ಟರರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಗಿರಿಂದ್ರ ಮತ್ತು ಶೇಖರ ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಪುನಃ ಗುರುಚರಣರು ಶೇಖರನಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು.

ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಗಿರಿಂದ್ರನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಲಲಿತೆಯು ಅವನೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶೇಖರ ಸ್ವಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಗುರುಚರಣರನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಗುರುಚರಣರು ರೋಗದ ಪೀಡನೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಮಲಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಶೇಖರ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದ. ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಗುರುಚರಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಠಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತ ಮಾಡಿದಳು, ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಇನ್ನು ಉಸುರಾಡಿಸಬಹುದು; ಯಾವ

ಸಂಶಯವೂ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ—ಲಲಿತೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಳು, ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗಿರಿಂದ್ರನೇ ಅವರ ಪರಮ ಹಿತೈಷಿ, ಸರ್ವರ ಆಶಾಂಕುರ ಮತ್ತು ಲಲಿತೆಯ ಭಾವಿ ಆಶ್ರಯದಾತ ಎನ್ನುವದನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನೋಟವೇ ಅವನ ನಯನಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ—ತಾನು, ತಾನು ಯಾರು! ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಲಲಿತೆ!

“ಓಃ” ಎಂದವನೇ ಶಿಖರ ತನ್ನ ಆರಾಮಖುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರಿಚಿತಳಂತೆ, ಪರಕೀಯಳಂತೆ ತನ್ನ ಮುಖದ ಮುಂದೆ ಸೆರಗು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಳಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಳು ಲಲಿತೆ! ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಿರಿಂದ್ರನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಲಹೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಲಲಿತೆ! ಒಂದು ದಿನ ಈ ಗಿರಿಂದ್ರನ ಜೊತೆಗೇ ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಾನು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಲಲಿತೆಗೆ!

ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗುಪ್ತ-ಸಂಬಂಧದ ನೆನಪು ಬಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು ಲಲಿತೆ. ಇದು ಸಂಭವವಿದೆಯೆ? ಇದ್ದುದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಅವುದಾದರೂ ನೆನಪಿಂದ, ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ಲಲಿತೆಗೆ! ಈ ತೆರನಾಗಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಲು ತೋಡಗಿದ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ತಾಯಿಯವರು ಬಂದು “ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೋ? ಇನ್ನೂ ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ, ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತು ” ಎಂದರು.

ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ತಾಯಿಗೆ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ತೋರಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದ.

ಇತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಯೋಚಿ

ಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ *“ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ” ಎಂದು. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ತಾನು ಲಲಿತೆಗೆ ಆಶಾಜನಕವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಹೇಳುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಳೋ ಎಂಬುದೊಂದು ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಅವನಿಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲ ದೋಷವನ್ನು ಲಲಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ, ತಾನು ಅಸೂಯೆ, ಅಪಮಾನ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬೆಂಡಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿಯ ಪುರುಷರು ಎಲ್ಲರೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ.

ಇಂತು ತನ್ನ ಶಾಂತವಾದ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಚಿಂತೆಯ ಕುಲಿಮೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಬಾಗಿಲು ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಕಾಲಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಲಲಿತು ಬಂದು ಕೆಳಗೆ ಹಾಸಿದ ರತ್ನಗಂಬನಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಳು. ಕಾಲಿಯು ಶೇಖರಣ್ಣ, “ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರನ ಮುಖದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ನಮ್ಮಿಂದೇನಾದರೂ ಅಪರಾಧಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಡಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ” ಎಂದಳು ಕಾಲಿ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಷರವೂ ಕಾಲಿಯದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶೇಖರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಕಲಿಸಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಘೋನಿನಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. “ನೀವೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮುಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗುವೆವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಿರೀಂದ್ರಬಾಬುಗಳ ಮನೆಯಿದೆ. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಗುಣವಾದ ಬಳಕೆ ಸಹ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಈ ಊರಿನ ಹವೆ ತಂದೆಯವರ ಅರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ”

ಎಂದಳು ಕಾಲಿ.

“ಈವಾಗಲೂ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ ?”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಣವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಸೀರಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ತಂದ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಇವುಗಳನ್ನು ಭುಜಿಸಿ ಪರಿಣಿತಾ ದೇವಿಯವರು ಖರೀದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದಳು ಕಾಲಿ.

ಲಲಿತೆಯು ಈ ವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವಳು ಎದ್ದು ಮೆಚಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೀಗದ ಕೈಯಿಟ್ಟು “ಖಜಾನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈ ಈ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇತ್ತು. (ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು) ಈವಾಗಲೂ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾದವು” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

“ನಡೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಲಲಿತಕ್ಕೆ” ಎಂದಳು ಕಾಲಿ.

ಲಲಿತೆಯು ಏಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ “ಕಾಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲೆಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಶೇಖರ.

ಲಲಿತೆಯು ಕಾಲಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು “ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಹೋಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಾಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಕಾಲಿಯು ಶೇಖರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ತಂಭಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತ ಶೇಖರ.

ಶೇಖರನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಮಸ್ತಕವನ್ನುಟ್ಟು ಕಾಲಿಯು ವಂದಿಸಿದಳು. ಲಲಿತೆಯು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಸೆಲವ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವಾಡಿ ಕಾಲಿಯ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ತನ್ನ ಅತ್ಯನುರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಂದಿದ ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಶೇಖರ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಲಲಿತೆಯು ಬಂದು ಹೇಳುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು; ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು; ಆದರೆ ಶೇಖರನು ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಅವಳೆದುರಿಗೆ

ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸದಾದ. ಹೇಳುವದಕ್ಕೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಹೊತ್ತಿನ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಶೇಖರನ ಶರೀರ ಕಂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಂಠುಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಂಠು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ.

೧೧

ಗುರುಚರಣರ ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂಗೇರಿಗೆ ಮೋದರೂ ಸುಧಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ದುಃಖದ ಲಕ್ಷ್ಯಂತ ಭಾರವಾದ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಅವರನ್ನು ಆತಂಕರಣವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆ-ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದ.

ಗುರುಚರಣರು ಸಾಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಪರಕೀಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದೆಂದು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಕೈಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಗಿರೀಂದ್ರನು ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನಾಗಬೇಕು ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಗುರುಚರಣರು “ನಾನು ಈ ಸುಖವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆನಂದದಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಆಶೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಗಿರೀಂದ್ರನು ಅವರಿಗೆ ವಚನವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದ.

ಗುರುಚರಣರ ಬಳಗದವರು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಗುರುಚರಣರ ಪರಿವಾರದ ಸಮಾಚಾರ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುರುಚರಣರು ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳಾದ ಸುದ್ದಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ಇತ್ತ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಶೇಖರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ನವೀನರಾಯರು ಅಕಸ್ಮಿಕ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಅಸೀಮ

ವೇದನೆ, ಅಸಹ್ಯ ಶೋಕದಿಂದ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಹುಚ್ಚಿಯಂತಾ ದರು. ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಗೆ ಮನೆಯ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಶೀವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಹೋಗುವಾಗ ಶೇಖರನ ಮದುವೆಯ ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ; ಬಂದು ಮದುವೆ ನೋಡಿ ಅನಂದಪಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ನವೀನರಾಯರೇ ಕನ್ಯೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತೀರಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಮದುವೆಯನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆಯವರು ಇಷ್ಟು ದಿನಸ ತಡೆಯುವಂತಿ ದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇಖರ. ಕಪಾಟು ತೆರೆದು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡುವಾಗ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಶೇಖರನಿಗೆ ಲಲಿತೆಯ ನೆನಪು ಬಂತು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವಳೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಲಲಿತೆ ನೋದಲಾದವರು ಮುಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಈವಾಗ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಶೇಖರನಿಗೆ ಅವರ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿದಿರ ಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹುಶಃ ಅವನು ಇಚ್ಛಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವನು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈವೊತ್ತು ಆಕ ಸ್ಮಾತ್ ಅವರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಅವಳ ಮದುವೆಯೆಂದಾಯಿತು? ಅವಳು ಸುಖದಿಂದ ಇರುವಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿಯಲು ಮನವು ಹಾಶೀರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಗುರುಚರಣರ ಕಲ್ಪತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆಯವರು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅವರೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮನೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಡಿಗೆಯವರು ಯಾರೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಾರುಬಾಲೆಯ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಗುರುಚರಣರ ಸಮಾ ಚಾರ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು

ಯೋಚಿಸಿದ. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವ ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಿಡಿ ಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯು ಬಂದು “ ಕಾಲಿಯ ಆಮ್ಮನವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಶೇಖರನಿಗೆ ಆತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಕೇಳಿದ “ ಯಾರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ? ಕಾಲಿಯ ಆಮ್ಮ ಯಾರು ? ”

ದಾಸಿಯು ಗುರುಚರಣರ ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಕಾಲಿಯ ಆಮ್ಮನವರು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಮುಂಗೇರಿನಿಂದ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದಳು.

“ ಒಳ್ಳೇದು ನಡೆ. ನಾನು ಈವಾಗ ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ದಾಸಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ತಾನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದ.

ಆವಾಗ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತಹ ಕರಣಕ್ರಂದನವು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಗುರುಚರಣರ ವಿಧವಾಪತ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತು, ಪಂಚೆಯಿಂದ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಗುರುಚರಣರ ಬಗ್ಗೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ತಂದೆಯವರ ನೆನಪೂ ಆಗಿ ಆತ್ಯಂತ ಶೋಕಾಕುಲನಾದ.

ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಲಲಿತೆಯು ಬಂದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು. ದೂರದಿಂದಲೇ ಸೆರಗನ್ನು ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು ಶೇಖರನಿಗೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಶೇಖರನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈವಾಗ ಲಲಿತೆ ಪರಸ್ತ್ರೀ. ಪರಕೀಯರ ನವಯೌವನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಕರೆದು ಮಾತನಾಡುವದೆಂತು? ಅದು ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ. ಆದರೆ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವಳಾದಂತೆಯೂ ಕ್ಷೀಣವಾದ ಹಾಗೂ ಕಂಡಳು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಳುವದಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಗುರುಚರಣರ ವಿಧವಾಪತ್ನಿ ಹೇಳಿದ್ದುದರ ಸಾರಾಂಶ ಇಷ್ಟೆ:—ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾರಿ ಆಳಿಯ ಗಿರಿಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಮೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀವೇ ಅದನ್ನು ಕೊಂಭುಕೊಂಡರೆ ಒಳಿತು. ಮನೆಯು ಪರವಿಯರ ಪಾಲಾಗದೆ ನಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಸೊತ್ತಾಗುವದು. ಎಂದು ಬಂದ ಅದನ್ನು ಮಾರುವದರಿಂದ ಆಗುವ ದುಃಖವೂ ನಮಗಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಯಾವಾಗಾದರೂ ನಾವು ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಉಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆನುವಾಗುವದು.

“ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಯತ್ನಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆ” ಎಂದು ಶೇಖರ ವಚನವನ್ನಿತ್ತ.

ಕಂಣೀರು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರುಚರಣರ ವಿಧವಾಪತ್ನಿಯವರು ಕೇಳಿದರು: “ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಬರುವದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋಗುವನಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

ಶೇಖರನ ವಿವಾಹ ಎಂದು, ಎಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಹುಡುಗಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಯಾವಯಾವ ಅಭರಣಗಳನ್ನಿಡುವದು, ನವೀನರಾಯರು ಯಾವಾಗ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ತೀರಿದರು, ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಈಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಲಲಿತೆಯ ಅತ್ತೆಯವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಶೇಖರನೊಡನೆ ಅವರು ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಂದ್ರ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದ. ಬಹುಶಃ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುಚರಣರ ಹೆಂಡತಿ ಕೇಳಿದರು: “ನನ್ನ ಆಳಿಯನ ಪರಿಚಯ ನಿನಗಿಲ್ಲವೇನೊ ಶೇಖರ? ಇಂತಹ ಯೋಗ್ಯ ಯುವಕರು ದೊರೆಯುವದು

ಆಪರೂಪ.”

“ಅಹುದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ಸೂತನಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಪರಿಚಯ ನನಗಿದೆ” ಎಂದು ಶೇಖರ ಎದ್ದು ಹೊರಟ ಮನೆಗೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಲಲಿತೆ “ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ. ಈವೊತ್ತು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತೀರೋ?” ಎಂದಳು.

“ಹೌದು.”

“ಶೋಕದಿಂದ ಅವರು ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿದ್ದಾರೋ? ಬಹಳ ಸೊರಗಿರಬಹುದು.”

“ಹೌದು, ಆನಾಗ ಹುಚ್ಚಿಯ-ತಾಗಿದ್ದಳು.”

“ಈವಾಗ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ?”

“ಜಿನ್ನಾಗಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದವನೇ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೈ ಬೆಸರಿದ್ದಿತು. ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮೈ ಬುಮ್ಮೆದಿತು. ಲಲಿತೆಯ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರವು ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂದು ಅವನ ಭಾವನೆ.

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ. ಟ್ರೀನು ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಸಮಯವಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಗಿಕೊಂಡ. ಲಲಿತೆಯ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಅದರ ಉರಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆಡಬಾರದಂತಹ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಆಡಿದ. ಕುಟಲೆಯನ್ನು ವದಕ್ಕೂ ಹಿಂಬರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸೂತನಾಡುವಾಗ ಲಲಿತೆಯ ಆಶ್ಚರ್ಯವರು “ಈ ವಿವಾಹವು ಸುಖ-ವಿವಾಹವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಇದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಲಲಿತೆಯು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು” ಎಂದಿದ್ದರು. ಲಲಿತೆಯ ಈ ಧೃಷ್ಟತೆಯು ಶೇಖರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ

ಜ್ವಾಲೆಯ ಜಾಲವನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

೧೨

ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಶೇಖರ. ಅವನ ಮದುವೆಗೆ ಇನ್ನು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ದಿನಗಳು ಇದ್ದವು.

೨-೩ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಲಲಿತೆಯು ಭುವನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯವರ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಭುವನೇಶ್ವರಿದೇವಿಯವರ ಮದುವೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಲಲಿತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಂದದ್ದು ಶೇಖರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು 'ಅಮ್ಮಾ' ಎನ್ನುತ್ತ ತಾಯಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದ. ಲಲಿತೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಎನು ಬೇಕೋ?”

“ಈವಾಗ ಇರಲಿ ಬಿಡು ಅಮ್ಮಾ” ಎನ್ನುತ್ತ ಬೇಗನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಕೊಂಡ. ಲಲಿತೆಯ ಮುಖವು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಕೈಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಡವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾದವೇ ವಿನಃ ಮತ್ತಾವ ಆಭರಣಗಳೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮನದೊಳಗೇ ಕ್ರೂರ ನಗೆ ನಕ್ಕು “ಇದೊಂದು ತರದ ಆಡಂಬರ!” ಎಂದ. ಗಿರೀಂದ್ರ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನು ವದು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಕರಗಳು ಅಲಂಕಾರರಹಿತವಾದುದರ ಕಾರಣವು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವನು ಭರದಿಂದ ತನ್ನ ರೂಮಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಲಲಿತೆಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರ ದರ್ಶನವೂ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಯಿತು. ಲಲಿತೆಯು ಒಂದು ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಶೇಖರನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ “ನಿಮಗೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದಳು.

ಶೇಖರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನದಲ್ಲಿ ಜಿವರಿದ. ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ
 “ ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು? ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ! ”

ಲಲಿತೆಯು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮುಲ್ಲನೆ “ ಹೌದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ”
 ಎಂದಳು.

“ ಈವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಾತು ಅಂತಹದೇನು ಉಳಿದಿದೆ ? ”
 ಎಂದು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಭರದಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿದು
 ಹೋದನು.

ಲಲಿತೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಿಜ್ಞಾಢೆಯಾಗಿ ನಿಂತು
 ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಮರುದಿನ ಶೇಖರ ಪಡಕಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಂದಿನ ದೈನಿಕಪತ್ರಿ
 ಕೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಿರೀಂದ್ರ ಬರುವುದು
 ಕಂಡಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಗಿರೀಂದ್ರನು ಒಂದು ನಮ
 ಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಶೇಖ
 ರನೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಮಾತ
 ನಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತ. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪರಿಚಿತರು.
 ಆದರೂ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ
 ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಬಯಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಗಿರೀಂದ್ರ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಿದ. “ ಒಂದು ವಿಶೇಷ
 ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಅತ್ತೆ
 ಯವರೊಡನೆ ನೀವು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವರ ಅಭಿಲಾಷೆಯೇನಿದೆ
 ಎನ್ನುವುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆ ನಿಮಗೆ ಮಾರ
 ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಲು ನನ್ನನ್ನು
 ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದಷ್ಟು ಜೀಗನೇ ಇದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೆ ನಮಗೆ
 ಮರಳಿ ಮುಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗುವುದು. ”

ಗಿರೀಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಶೇಖರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿರು
 ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ಗಿರೀಂದ್ರನ ನುಡಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ರುಚಿ

ಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ “ನಿಜ. ತಂದೆಯವರು ತೀರಿದ ದಂದಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅವರನ್ನೇ ನೀವು ಕಂಡು ಈ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಿ” ಎಂದ.

ಗಿರೀಂದ್ರನ ಸುನಕ್ಕು “ಅದು ಸರಿಯೆ. ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳಿತಾಗುವದು” ಎಂದ.

ಶೇಖರನೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ “ನೀವು ಹೇಳಿದರೂ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅತ್ತಕಡೆಯ ಹಿತೈಷಿಗಳು ನೀವೇ ಇದ್ದೀರಿ” ಎಂದ.

“ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದರಲ್ಲೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನೆ ದಿನ ನಮ್ಮ ಲಲಿತಕ್ಕ ನೀವು ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟರೆ ಕೆಲಸವು ಬೇಗನೇ ನೆರವೇರುವದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.”

ಈ ವರೆಗೆ ಶೇಖರ ದೊಡ್ಡ ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಟ್ಟಗೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು “ಏನೆಂದಿರಿ? ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು?” ಎಂದ.

“ಚಿಕ್ಕ ಸಹೋದರಿ—ಲಲಿತಕ್ಕ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.”

ಶೇಖರನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ವಿಮೂಢನಾದ. ಬಳಿಕ ಗಿರೀಂದ್ರನು ಏನೇನು ಹೇಳಿದನೋ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಕಡಿ ವಿಹ್ವಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕೇಳಿದ “ಕ್ಷಮಿಸಿ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಲಲಿತೆಯ ವಿವಾಹವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?”

ಗಿರೀಂದ್ರನು ನಾಲಿಗೆ ಕಚ್ಚಿ ನುಡಿದ: “ಇಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯವರ ಮಾತು ನಿನಗಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಕಾಲಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ—”

“ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯ ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಹೌದು. ನಿಶ್ಚಯವೇನೋ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾಲಿಯೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮಾತು ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಇದೂ ನಿಜವೆ. ಗುರುಚರಣರು

ನಾಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುತ್ತಿಗೆಯ ರೊಡನೆಯೂ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸದೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾನು ವಚನವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಸುಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಲಲಿತಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರು: “ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತಿವೇಸರು ಇನ್ನೂ ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ.” ಈ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿನ ಮೇಲೂ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟೆ. ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಅವನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವಾಹ ಒಂದು ಸಲ ಅವರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.—ಇದೇನು?”

ಶೇಖರನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಬ್ಜಿಗಳು ಮೊದಲೇ ತುಂಬಿಬಂದಿದ್ದವು. ಈವಾಗ ಅವು ಹೊರನೂಸಿ ಬಂದು ಕಪೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಗಿರೀಂದ್ರನ ಎದುರಿಗೆ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಶೇಖರನಿಗೆ ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಎಂತಹ ನಾಚಿಕೆಯ ಮಾತು ಎನ್ನುವದು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಗಿರೀಂದ್ರ ಶೇಖರನನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವನ ಸಂದೇಹ ಇಂದು ಸತ್ಯವಾಯಿತು. ಶೇಖರನೇ ಲಲಿತೆಯ ಪತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ. ಶೇಖರನು ಅದ್ವೈತಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ ಕೇಳಿದನು: “ಆದರೆ ನೀವು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?”

ಗಿರೀಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗದ ವೇದನೆ ಯಾಯಿತು. ಅವನು ಅವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತ: “ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇನು ಆವಶ್ಯಕವಾದುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಪ್ರೇಮ-ಸ್ನೇಹ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಒಂದು ಸಲ ಮದುವೆಯಾದವಳನ್ನು ಪುನಃ ಯಾರೂ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮತ್ತೆ ಗಿರೀಂದ್ರನು ನಕ್ಕು ಎದ್ದುನಿಂತು “ಒಳ್ಳೇದು, ಈವೊತ್ತು ಹೋಗಿಬರುವೆ. ಮತ್ತೆಂದಾದರೂ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವದು” ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಮೊದಲಿನಿಂದ ಶೇಖರ ಗಿರೀಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಘೋರ ತಿರಸ್ಕಾರದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದ್ದು ಇಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು? ಗಿರೀಂದ್ರನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟು ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ; ಆ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮುದ್ದಿಡುತ್ತಿದ್ದ; ಆ ಆಪರಿಚಿತ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ನವಯುವಕನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅಂತಃಕರಣವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂತಹ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು, ನಗುನಗುತ ಎಂತಹ ಕಠೋರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಕಂಠಾರಿ ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದನು.

ಇಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗಳಿಗೆಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಲಲಿತೆಯು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಶೇಖರ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಆದರೆ ಈವೊತ್ತು ಲಲಿತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಅಂಜಿ ಓಡಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದರು: “ಎನು? ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದೆ?”

ಶೇಖರ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆ ಗಳಿಗೆಹಾಕುವದನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ “ಇದನ್ನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಮ್ಮಾ?” ಎಂದ.

“ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸಾಕಾಗುವದಿಲ್ಲ ಅಂತಾ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು, ಅಲ್ಲವೇನೇ ಲಲಿತಾ?”

ಲಲಿತೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಳು.

ಶೇಖರನು ನಗುತ್ತ ನಗುತ್ತ “ನಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆ ದಿದ್ದರೆ!” ಎಂದ.

ಭುವನೇಶ್ವರಿರವಿಯವರು ನಗುತ್ತ “ಏನನ್ನೂ ನಿನ್ನಿ ಮದ ಒಳ್ಳೆ, ಏನೂ!” ಎಂದರು.

ಶೇಖರ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತ “ಹೌದಮ್ಮ, ಈ ಮಾತೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಹಾಗಿದೆ” ಎಂದ.

ಭುವನೇಶ್ವರಿರವಿಯವರು ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ “ಇದೆಂತಹ ಮಾತು! ಇಂತು ಅನುಗಲ ನುಡಿಯಬಾರದು.”

“ಇಷ್ಟ ದಿನ ಯಾವ ಮಾತೂ ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ, ಈವಾಗ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಡುವದು. ಮಹಾಪಾತಕವು ತಗಲುವದು.”

ಭುವನೇಶ್ವರಿರವಿಯವರಿಗೆ ತೀಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಶಯ ದಿಂದ ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಅಮ್ಮಾ, ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಅನೇಕ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ರುವೆ. ಇದೂ ಒಂದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಮ್ಮಾ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.”

ಮಗನ ಮುಖಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಂಡು ಭುವನೇಶ್ವರಿರವಿಯವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಅದನ್ನು ಹೊರತೊಪಗಡಿಸದೆ “ಒಳ್ಳೇದು, ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಈವಾಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು. ಈ ರೀತಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಿಡಿಸಬಿಡ ಶೇಖರ! ಈವಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಬಹಳವಿದೆ” ಎಂದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ನಗಲು ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ರುಷ್ಟವಾಣಿಯಿಂದ “ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿಲ್ಲ” ಎಂದ ಶೇಖರ.

“ಏನು ಇದು ಹುಡುಗಾಟವೇ?”

“ ಮಡುಗಾಟವಲ್ಲಮ್ಮಾ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

“ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಸಂದಿಗ್ಧ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥ ನನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

ಶೇಖರ ಮೆಲ್ಲನೆ “ ಮತ್ತೆಂದಾದರೂ ಹೇಳುವೆನಮ್ಮಾ ” ಎಂದ.

“ ಮತ್ತೆಂದಾದರೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗಿವ್ವರೆ ನಾಳೆ ರನ್ನನ್ನು ಕಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಿನ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ. ಲಲಿತೆಯೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಳ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅವಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವೆ ” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ ಭುಷಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ವಿಷಯವರು ಹೇಳಿದರು.

ಶೇಖರ ಪುನಃ ನಕ್ಕು “ ಅಮ್ಮ, ಅವಳನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ? ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನೇಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪ್ಪನೇ ಅವಳಿಗೆ ಯಾರರೂ ಇದೆಯಮ್ಮಾ? ” ಎಂದ.

ಮಗನು ನಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆಶಾಂಕುರವು ಮೂಡಿತ್ತು. ಲಲಿತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ಲಲಿತಾ, ಕೇಳಿದಿಯಾ ಇವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು? ನಾನು ಬಯಸಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ! ನೀನು ನನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾನೆ! ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತೆಯು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖರನು ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿ ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು.

“ ಅತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಬರಲಿ. ಅವಳ ಇಷ್ಟ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಜ್ಜಿ ನಿನ್ನದೇ ಅಮ್ಮ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಅವಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ ” ಎಂದು ಶೇಖರ ತಲೆಬಾಗಿಸಿದ.

ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಶ್ಚರ್ಯ. ತಾಯಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಮಗನ ತಮಾಷೆ ಇದೆಂತಹದು! ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ ಏನೆಂದೆ? ಅವಳು ನನಗೇನಾಗಬೇಕು?” ಎಂದರು.

ಶೇಖರನು ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲಿಲ್ಲ, ಎತ್ತುವದೂ ಅವನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅದರೇ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಮೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತ: “ ಈವಾಗ ಹೇಳಬೇಡವಲ್ಲವೂ, ಈ ಮಾತು ಇವತ್ತಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಾದುವು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಅವಳ ತಾಯಿ (ಅತ್ತೆ). ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೂ ಜೆಜ್ಜಿಗೆ ನಾನು ಬೇಕಲಾರೆ. ಅವಳನ್ನೇ ಕೇಳು, ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲ ಲಲಿತೆ ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರಿಗೆ ವಂದಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ಶೇಖರನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಂತ. ಇವರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಪೂಜ್ಯವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮಸ್ತಕಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶೇಖರ ಮಾತನಾಡದಲೆ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳ ಧಾರೆಯು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಲಲಿತೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆದು ಎಲ್ಲ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಲಲಿತೆಗೆ ತೊಡಿಸುತ್ತ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಆಮೇಲೆ “ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಗಿರೀಂದ್ರನ ಮದುವೆ ಕಾಲಿಯೊಡನೆ ಆಯಿತು ” ಎಂದರು.

“ ಹೌದಮ್ಮಾ, ಗಿರೀಂದ್ರನಂತಹ ಸಜ್ಜನರು ಸಿಕ್ಕುವದು ಬಹುದುರ್ಲಭ. ನಾನವರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬೇಕುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟರು—ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಜೀವಂತ ಇದ್ದಾರೆ ಆಂತಾ” ಎಂದಳು ಲಲಿತೆ.

ಲಲಿತೆಯ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮಮತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ

ತುಳುಕುವ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು “ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಗಳೆ, ಅವನು ಚಿರಜೀವಿಯಾಗಿರಲೆಂದು ಹೇಳುವೆ. ನಾನು ಈವಾಗ ನನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗ ಅವಿನಾಶನಿಗೆ ದುಡುಗಿ ಬದಲಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಅಂತಾ ಹೇಳಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರು, ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮಗನ ಮಡದಿ ! ” ಎಂದರು ಭಾವನೇಶ್ವರೀದೇವಿಯವರು.
